ALBINA ROMÂNEASCĂ

„GAZETĂ POLITICO-LITERALĂ" 1829 FONDATĂ DE GHEORGHE ASACHI ÎN IUNIE 1829

A.CO.R 1997 distinsă cu ordinul *MERITUL CULTURAL* în grad de *Mare Ofițer* și cu *ORDINUL ZIARIȘTILOR* clasa I - aur M.P.S.R.

Serie nouă: ***„Cultură modernă prin dreptul la informare al fiecărui cetățean"*** **- în redacția lui Corneliu Leu din luna iunie 2000.**

ANUL CLXXIX
oct. - dec. 2008

flux de știri culturale -flux de știri culturale

TOAMNA CULTURALĂ ÎN ROMÂNIA

UN NOU BRAND CULTURAL PENTRU TRADIȚIA BUCUREȘTEANĂ

Festivalul Artelor, care s-a inaugurat în București se adresează în special melomanilor și iubitorilor de artă, urmând să prezinte evenimente muzicale tradiționale, clasice, piese de teatru, operă, operetă, recitaluri instrumentale, lansare de carte, expoziții de fotografie. Prima ediție s-a desfășurat între 2 și 9 noiembrie, în Capitală. Spectacolele au avut loc la Teatrul Național de Operetă, Opera Națională Română, Sala Radio, Sala Mare a Palatului, Sala Mică a Palatului.

PATRIMONIUL DIN SUD-ESTUL EUROPEI

Brăila a găzduit o manifestare din cadrul programului regional din această zonă a Europei.

Programul Regional pentru Patrimoniul Cultural și Natural din Sud-Estul Europei (PRSEE) face parte din cadrul mai larg al Programului de Cooperare Tehnică și Consultanță al Consiliului Europei. Cei nouă beneficiari ai Programului Regional sunt: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Macedonia, Muntenegru, România, Serbia și Kosovo/UNMIK.

TRANSFRONTALIERA BOTOșANI - CERNĂUȚI

Directia Judeteana pentru Cultura, Culte si Patrimoniul Cultural National Botosani deruleaza proiectul transfrontalier ,,Dezvoltarea aptitudinilor creatoare ale tinerilor artisti plastici si promovarea schimburilor culturale transfrontaliere Botosani - Cernauti" .Proiectul este finantat prin programul Phare de vecinatate Romania - Ucraina prin care s-a realizat și expozitia de pictura, sculptura, grafica cu lucrari realizate in cadrul proiectului transfrontalier BOTOSANI - CERNAUTI.

Concurs "AL. ODOBESCU"

Consiliul Județean Călărasi, Biblioteca Județeană "Al. Odobescu" Călărasi, Primăria Municipiului Călărasi si Direcția Județeană pentru Cultură, Culte si Patrimoniul Cultural Național Călărasi, organizează ediția a XXVIII-a a Concursului Național de Proză, cu numele scriitorului"ALEXANDRU ODOBESCU", care se va finaliza în perioada 20 – 21 noiembrie 2008. Prin întregul său proiect – concursul își propune să realizeze o imagine vie a nivelului atins de proza românească contemporană în anul 2008.

FESTIVAL: TEATRUL DE AMATORI

În perioada 13-16 noiembrie are loc prima ediție a festivalului de teatru dedicat exclusiv amatorilor, "Ama-torissima" la Centrul Cultural al Ministerului Internelor și Reformei Administrative. Festivalul debutează cu vernisajul expoziției de caricatură a lui Horațiu Mălăele, iar gala de deschidere prezintă specta-colul "Cercei cu diamante", de Sorin Teodoriu, jucat de teatrul InDArt. În zilele de 14 și 15 noiembrie, va avea loc un concurs de interpretare ce va cuprinde opt trupe din țară și din București: Teatrul Podul, Arca lui Noe, Bastion, Ludic, Imago, Thespis, Esperon, Mandala.Pe 15 noimebrie va fi organizată o masă rotundă moderată de vicepreședin-tele UNITER, Aura Corbeanu, și care va avea tema "Poate AMA-torul sa fie profesionist?". Festivalul se va încheia cu "Ultima zi a unui condamnat la moarte", de Victor Hugo, în interpretarea Teatrului InDArt

" Biserici si mănăstiri din Eparhia Husilor"

A apărut albumul cu titlul de mai sus lansat pe 8 noiembrie 2008 la Galeria de Arta "N. N. Tonitza" din Bârlad. Albumul face parte dintr-un proiect editorial finantat de Ministerul Culturii si Cultelor, dedicat protejarii si punerii in valoare a patrimoniului cultural national. in cadrul aceluiasi proiect va fi lansat un volum referitor la monumentele religioase din zona Bârladului.

CULTURĂ ȘI CIVILIZAȚE LA DUNĂREA DE JOS

Între 21 - 23 Octombrie 2008 s-a desfășurat la CALARASI ediția a XIII-a a Sesiunii de Comunicari Stiintifice - "Cultura si Civilizatie la Dunarea de Jos"în 6 sectiuni: Preistorie, Antichitate, Ev Mediu, Istorie Moderna si Contemporana, Etnografie, Numismatica. Ele au fost sustinute de profesori universitari, cercetatori, muzeografi, istorici, numimati din BULGARIA (Institutul de Arheologie si Muzeul National Sofia, Muzul de Istorie si Arheologie Varna, Muzeul Regional de Istorie Silistra, Muzeul Regional Dobrich, Universitatea Veliko Târnovo, Universiatea Shumen, Muzeul Regional Veliko Târnovo, Muzeul Regional Razgrad), GRECIA (Universitatea Atena), ELVETIA (Muzeul de Arta si Arheologie Geneva), GERMANIA (Universitatea Bochum), ROMÂNIA (Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan" Bucuresti, Institutul de Studii Sud-Est Europene, Muzeul National de Istorie a României, Muzeul de Istorie Nationala si Arheologie Constanta, Institutul de Cercetari Ecomuzeale Tulcea, Muzeul Brailei, Muzeul Civilizatiei "Gumelnita" Oltenita, Muzeul Prahova, Muzeul Buzau, Muzeul Teleorman, Muzeul Ialomita, Muzeul Municipiului Bucuresti, Banca Nationala, Muzeul Regiunii Portile de Fier Drobeta-Turnu Severin, Muzeul National al Agriculturii Slobozia s.a.)

Festivalul-concurs "Fluieraș vasluian"

DJCCPCN Vaslui, CJCPCT Vaslui, Primaria si Caminul Cultural Muntenii de Sus organizează Festivalul-concurs judetean de interpretare a muzicii populare romanesti "Fluieras vasluian", aflat la a X-a editie, in data de 9 noiembrie 2008, incepand cu ora 11.00, in localitatea Muntenii de Sus, zona cu bogate traditii folclorice.

FORME ȘI EXPRESII SEMNATE: PANAITE CHIFU

Aceasta este o expoziție imaginară pe care o deschidem aici, în colțul din dreapta al revistei, ca să vă prezentăm un sculptor român pe cât de apreciat pe meridianele lumii, pe atât de ignorat printre ai lui. Un om căruia Bucureștiul și alte orașe îi sunt datoare cel puțin câte o piață. Reproducem alături schița unei sculpturi intitulată "Călătorie universală", pe care artistul a ridicat-o vara trecută la Cordoba, in Spania. Iar în pagina 15 oferim câteva date despre autor.

BOGĂȚIA VIEȚII NOASTRE CULTURALE OGLINDITĂ IN VEȘTILE CE VIN DIN ȚARĂ PE PORTALUL INTERNET www.cartesiarte.ro **continuă în pagina 5**

LIMBA ROMÂNĂ ȘI ISTORIA EI FUNDAMENTATĂ ÎN OPERA LUI AL. ROSETTI *

Definiția genealogică a limbii române. Limba română este limba latină vorbită în mod neîntrerupt în partea orientală a imperiului roman, cuprinzând provinciile dunărene romanizate (Dacia, Panonia de sud, Dardania, Moesia superioară și inferioară) din momentul pătrunderii limbii latine în aceste provincii și până în zilele noastre.

Acei care ne-au transmis limba latină din tată-n fiu, în aceste părți dunărene, au avut întotdeauna conștiința că vorbesc aceeași limbă (latina),spre deosebire de cei care vorbeau alte limbi. Se poate deci vorbi, în acest caz, de „voința" vorbitorilor de a întrebuința o anumită limbă, și nu alta.

Această limbă a suferit, însă, transformări neîncetate, atât prin evoluția ei normală, cât și prin influența exercitată de limbile cu care a venit în contact.

Teritoriul de formație. Limba română s-a dezvoltat pe o largă bază teritorială romanizată, cuprinzând provincia Dacia nord-dunăreană propriu-zisă, adică, în primul rând: Oltenia, Banatul și Ardealul, și, în al doilea rând, Muntenia și sudul Moldovei, precum și zona sud-dunăreană învecinată de-a lungul fluviului, Dobrogea, iar la vest și sud-vest, provinciile romanizate ce au stat întotdeauna în strâns contact, atât administrativ, cât și comercial, cu Dacia: Pannonia, Dardania și cele două Moesii.

Latina orientală. Latina dunăreană, dimpreună cu latina vorbită pe coasta Dalmației și, pînă către jumătatea a doua a secolului al treilea d.e.n., dimpreună cu latina vorbită în Italia, face parte din grupul oriental al limbilor romanice.

Dalmata era vorbită odinioară pe coasta Adriaticei, și a dispărut astăzi cu totul. Limba ultimului supraviețuitor care cunoștea dalmata, ce nu mai era întrebuințată de părinții săi, a fost cercetată la fața locului, în insula Veglia, în 1897. Albaneza nu este o limbă romanică, ci a suferit numai o atât de puternică influență latină, încât Gustav Meyer a putut să o socotească drept „jumătate romanică".

Cucerirea și romanizarea Daciei. Cucerirea Daciei de către Traian (101-107 d.e.n.) a fost pregătită de o serie de măsuri cu caracter militar și administrativ care care au făcut posibilă, în momentul transformării Daciei în provincie romană, repedea ei romanizare. Prin cucerirea acestei provincii se urmărea un îndoit scop: militar, în primul rând, economic, în al doilea, pentru a lega Dacia cu Drobetae si cu regiunea învecinată și a exploata bogățiile miniere ale Daciei.

Din punct de vedere strategic, cine voia să stăpânească Dacia trebuia, în prealabil, să cucerească teritoriile de la vestul și estul ei: Dacia nu putea fi romanizată decât după stabilirea puterii romane în regiunile Budapestei și Dobrogei de astăzi. Pe de altă parte, pentru consolidarea stăpânirii romane la sudul Dunării, se impunea cucerirea și romanizarea Ardealului.

Pe scurt, fazele procesului de romanizare a

*ISTORIA LIMBII ROMÂNE DE LA ORIGINI ȘI PÂNĂ ÎN SECOLUL AL XVII-lea *(continuare în pag16)*

În cuprinsul revistei

POEȚI LA VÂRSTA MARII EXPERIENȚE ARTISTICE:

Nicolae Dragoș (pag 13)

Toma George Maiorescu (pag11)

Din nou despre sărbătoarea Națională a Limbii Române

La sesiunea:

DOBROGEA – ISTORIE ȘI CIVILIZAȚIE

Elegantul Hotel Palace, amplasat pe malul Portului Tomis din Constanța, a găzduit un eveniment cultural-științific de excepție, cu atât mai demn de laudă, cu cât era vorba de prima ediție a sesiunii anuale de comunicări organizată de tânăra, dar viguroasa Asociație DOBROGEA – ISTORIE ȘI CIVILIZAȚIE.

În cadrul deschiderii oficiale a sesiunii, au transmis mesaje acad. Dan Berindei, vicepreședinte al Academiei Române, acad. Ștefan Ștefănescu, acad. Florin Constantiniu, prof. univ. dr. Marian Cojoc, prorector al Universității Ovidius din Constanța, dr. Virgil Lungu, director executiv al Direcției Județene Constanța pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național, prof. univ. dr. Dumitru Preda, director al Direcției Originarii din România (Ministerul Afacerilor Externe), prof. univ. dr. Radu Vergatti – mesaj din partea Academiei Oamenilor de știință din România, Radu Mihailov (Rottary Club Constanța), prof. univ. dr. Ioan Chiper și drd. Magdalena Tița, președinte de onoare, respectiv, președinte executiv la Asociația DOBROGEA – ISTORIE ȘI CIVILIZAȚIE.

22 de personalități – cadre universitare, diplomați, reprezentanți ai lumii academice din România și de la Chișinău – au susținut tot atâtea comunicări științifice, remarcabile prin acribia documentării, altitudinea ideatică, tenta exhaustivă, capacitatea de analiză și sinteză. In cadrul temei I – 130 de ani de la revenirea Dobrogei la patria-mamă România – au susținut comunicări: prof.univ. dr. Radu Vergatti, prof. univ. dr. Ion Varta (Chișinău), prof. univ. dr. Tahsin Gemil, drd Magdalena Tița, conf. univ. dr. Mariana Cojoc, conf. univ. dr. Florin Anghel, lect. univ. dr. Emanuel Plopeanu, dr. Ovidiu Cristea (director al Institutului de Istorie Nicolae Iorga din București), dr. Alexandru Ghișa, prof. univ. dr. Marian Cojoc, drd. Daniel-Vincențiu Geoglovan ș. a.

Tema a II-a a avut genericul Românii din afara granițelor statului național român și a beneficiat de aplombul comunicărilor prezentate de prof. univ. dr. Dumitru Preda, prof.univ. dr. Daniela Bușă, dr. Virgil Coman, prof. univ. dr. Ion Șișcanu (Chișinău), prof. univ. dr. Gheorghe Cojocaru, ing. Petre Covacev, Dan Lupescu, George Obrocea, Romulus Turbatu, Victor Crăciun, președintele Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni (care, la Alba Iulia, în perioada 1-3 decembrie a.c., va organiza tradiționalul Congres al Spiritualității Românești).

Sarea și piperul ediției inaugurale a sesiunii anuale DOBROGEA – ISTORIE ȘI CIVILIZAȚIE le-au asigurat grupul de la Craiova, printr-o cascadă de intervenții dinamice, pragmatice și convingătoare. Darurilor oferite de invitații de la Craiova – zeci de exemplare din Revista europenană de cultură și educație națională, editată în Bănie, LAMURA -, li s-au adaugat cuprinzătorul volum UNIREA DOBROGEI – 130 DE ANI (292 de pagini, format B-5), lucrare coordonată de Cristiana Crăciun și prof. univ. dr. Gheorghe Zbuchea, realizată de Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni în colaborare cu Universitatea Andrei Șaguna (rector: prof. univ. dr. Aurel Papari) și Fundația Culturală Andrei Șaguna, respectiv, antologia ROMÂNIA DIN SUFLET, subintitulată 90 de poeți celebrează 90 de ani de la Marea Unire, antologatori: Ana Ruse, Laura Văceanu, Valeriu Cușner.

Ținem să subliniem că o parte substanțială a dezbaterilor de sâmbătă după-amiaza a fost dedicată susținerii inițiativei lansate de scriitorul Corneliu Leu, președintele Fundației Episcop Grigorie Leu – Mișcare pentru Progresul Satului Românesc de a se institui oficial ZIUA LIMBII ROMÂNE. După ce Dan Lupescu a oferit o suită de detalii și după o repriză consistentă de dezbateri entuziaste, toți participanții la sesiunea de la Constanța au apreciat ca deosebit de oportună o asemenea nouă sărbătoare națională. Excelența Sa dr. Alexandru Ghișa, ex-ambasador al României la Budapesta, a precizat că se cuvine a fi declanșate demersuri insistente pe lângă viitorul Parlament, în vederea includerii în Constituția României a unui articol care să stipuleze marcarea anuală a ZILEI LIMBII ROMÂNE.

Felicitându-i pe organizatori pentru evenimentul de excepție pe care l-au generat, ne exprimăm convingerea că sesiunea anuală de la Constanța se va înscrie periodic în Agenda marilor manifestări de profil, cu participare internațională.

Dan LUPESCU

DE PRIN PRESĂ ADUNATE ȘI-NAPOI ÎN PRESĂ DATE

Măruntul care se crede Mare

Nu mă refer la orice fel de mărunt, ci la măruntul acela aberant, care se pretinde și se recomandă cu emfază senilă mare intelectual, dar, de fapt și de drept, nefericitul e doar un semi-doct penibil, un agasant cerșetor de glorie imposibilă, un insolent băgător de seamă. Măruntul grandoman poate fi identificat mai ales în literatură. Sunt mulți asemenea odioși procleți egocentriști care colcăie prin reviste „culturale" minimale, lamentabile ori pe la cenacluri prăpădite, declamându-și fuduli versurile insipide și lâncezi și gratulându-se apoteotic unii pe alții. N-au pic de talent dar, pentru că megalomania se dovedește incurabilă, publică volum după volum, evident, pe la edituri neînsemnate, sinistre, și apoi, indecent și demențial până la capăt, își lansează cu surle și trâmbițe cărțile execrabile, derizorii, prefațate superlativ de-un confrate la fel de mărunt, al cărui ditiramb mărinimos e justificat de-o reciprocitate obligatorie a obtuzilor. Pentru că ăștia se glorifică excesiv între ei.

Nespus, dar nespus de greu o mai scoți la capăt cu un astfel de zănatic ordinar și plin de ifose stupide, peste care a dat damblaua celebrității ! Deoarece acest mărunt este un infatuat cum nu s-a pomenit, care consideră nici mai mult, nici mai puțin că ar trebui să stea în preajma celor cu adevărat importanți. E atât de ridicol mizerabilul veleitar înfumurat încât nu se sfiește să revendice iritant situări în elită – care nu i se cuvin – și încearcă chiar să se integreze cumva în rândul celor valoroși. De obicei, cu multă umilință, prin temenele și flatări exagerate, pe alocuri stânjenitoare pentru adresant. Zadarnice tentative !

Evacuat cu repulsie și antipatie îndreptățite dintre maeștri, ca un intrus neghiob ce este, măruntul vanitos nu dezarmează, ci își linge rănile etalându-și superioritatea închipuită, preamărindu-se incredibil în fața unor mărunți mediocri, dar la locul lor, fără aspirații aiuristice, extravagante. Măruntul ăsta vociferant nu va izbuti nicicând să se afirme, pentru că nu are chemare; dilentantul notoriu va simula absurd o condiție intelectuală de vârf, numai că, spre deziluzia sa, imediat îi va fi depistată (im)postura de blatist neisprăvit. Măruntul, oricum, nu-și va admite în ruptul capului anonimatul și anti-talentul. Dimpotrivă; are și dumealui orgoliul său. La urma urmei, jalnicul mărunt stârnește chiar compasiune prin neputința sa congenitală.

Măruntul care a obținut totuși o cronică favorabilă – datorată, firește, unor lingușiri exaltate, irezistibile pentru orice critic – se auto-slăvește generos în stânga și-n dreapta. Impertinența dumisale este fără margini; merge până-ntr-acolo încât îndrăznește, foarte sigur pe el, să reclame isterizat onoruri, reverențe, aclamații și elogii ! Ce mai, rizibilul individ se crede o personalitate ! Și, farsorul, tupeist, îți atrage atenția dacă nu-l respecți ! Tocmai el, pigmeul deprins cu obscuritatea și izolarea...

Dacă faci cumva imprudența să-l încurajezi, din omenească politețe, ai încurcat-o ! Măruntul atât așteaptă. Numaidecât i se urcă la cap. Nu va pricepe că îl menajezi, că eviți să-l pui la punct, că ești generos; nu va sesiza diplomația; nu, nici vorbă, dumnealui n-o să depisteze amabilitatea, cumsecădenia – pentru că, oricum, are o părere fabuloasă despre sine –, ci chiar va lua de bună complezența. Fără să-ți dai seama, contribui la supraestimarea detestabilă a măruntului. Și, pe lângă asta, riști asocieri neconvenabile, care nu te onorează. Trișorul literar nu va ezita pe urmă, nițel mai faimos, să se tragă de șireturi cu tine, să devină caustic. Nu-i deloc exlcus să te și sfideze, păcăliciul ! Dacă îl impulsionezi, astea ar fi repercusiunile. Îți ia toată mâna. Pentru că, măruntul de el, nu ține cont de realele sale aptitudini dezolante. Așadar, măruntul acesta abject trebuie boicotat, omis pentru a dejuca ulterioare discreditări indirecte sau chiar fățișe. Sau, dacă nesuferitul se ține scai de tine, atunci nu trebuie tratat deloc cu clemență, ci merită să afle ceea ce nu vrea să afle: că este un autor deplorabil. Un preș zdrențuit, care se imaginează covor fermecat.

Dar de ce insistă unii nechemați să cucerească altitudini unde n-au ce căuta ? De ce-și ascund răul de înălțime fatal ? De ce nu-și recunosc limitele ? De ce nu înțeleg că se fac de râs prin râvnirea înălțimilor inaccesibile ? De ce nu-și conștientizează, totuși, lungul nasului, care, la cât mint, le-a crescut cam prea mult. Evident de mult.

l **Permanența democratică a „sistemului ticăloșit.** Am citit un material recent al lui Mircea Cărtărescu publicat în „Evenimentul zilei" intitulat „Alte două Românii", care nu m-a lăsat indiferent – și, probabil, aceasta este consecința ce validează, confirmă un text bun, stimularea dezbaterii progresive. În editorialul său, scriitorul Mircea Cărtărescu identifică un dezacord între o Românie „democratică și egalitară" și una „a relațiilor de putere efectivă", încheindu-și articolul astfel: „Dacă vrem să ajungem la o adevărată democrație, prima Românie, a cetățenilor are datoria să îngrădească expansiunea sistemului ticăloșit." Numai că raționamentul acestei concluzii aparent banale a panseului care divide România este cu dus și-ntors. Normal, altă soluție în afară de neutralizarea sau contracararea belferilor și geșeftarilor nici nu există pentru introducerea râvnitei „ democrații adevărate". Dar Mircea Cărtărescu nu ține cont de o condiționare esențială a acestui demers, care intervine în cel mai democratic mod cu putință. Stabilirea, identificarea „sistemului ticăloșit" n-are să fie nicicând o rezoluție unanimă, deoarece acest scrutin al „democratizării" presupune un subiectivism echitabil, puncte de vedere și opțiuni de necontestat sau, în orice caz, care nu suportă nici o privațiune sau perdaf. Așadar, omisiunea decisivă a argumentului personal determină o inadevertență care anulează ideea lui Mircea Cărtărescu: autorul poate încadra în „sistemul ticăloșit" anumite partide politice sau demnitari, iar cititorul poate considera grupările și persoanele repudiate de Cărtărescu oneste, care îl reprezintă. Aversiunea unuia coincide cu afinitatea altuia și invers. Asemenea situații adversative riscă să incite, să irite, transformând dezacordul în sfadă, cauzând degenerări ireconciliabile. Întotdeauna va exista „sistemul ticăloșit", oscilând ca un metronom de la stânga la dreapta și de la dreapta la stânga. Altă Mărie cu aceeași pălărie. E drept, va exista deoarece o categorie îl va deprecia astfel doar pentru că nu-i convin anumiți politicieni. Însă aceste dezaprobări se hotărăsc la vot. Orice sistem e „ticăloșit" pentru unii și neticăloșit pentru alții, iar o democrație exactă excelează tocmai prin „ticăloșenie", dominantă care se verifică inclusiv în sistemele din S.U.A., Franța, Germania sau Marea Britanie, etaloane ale civilizației. Numai anarhia deplină ar duce la eliminarea licenței de „ticăloșit". Cum anarhia înseamnă demență, haos, debandadă și alte țicneli, toate la un loc, atunci, cu toate deficiențele și minusurile sale, mai bine un sistem ticăloșit. Premisa ticăloșeniei unui sistem garantează democrația. O dată, de două ori, de trei ori. Adjudecat.

Albina românească
publicație a
MIȘCĂRII PENTRU PROGRESUL SATULUI ROMÂNESC - FUNDATIA EPISCOPUL GRIGORIE LEU
realizată în colaborare cu
ASOCIATIA COMUNELOR DIN ROMÂNIA
editor: CASA DE EDITURA ȘI PRODUCTIE AUDIO-VIDEO-FILM „REALITATEA".
Înregistrată la Registrul Comerțului
J40/5587/1991
Cod fiscal: R33954;
cont la Banc Post - Sucursala Moșilor
nr: RO 11 BPOS 70202902964 ROL 01
Cod Publicații Poștă 19086
ISSN 1583-2546
REDACȚIA:
Nicolae Dragoș și Emil Drăghici - senior editori; Dragoș Sarchizian - secretar general de redacție; Gheorghe Manea, Sergiu Târa, Alexandru Dumitriu, Simona Constantinescu, Antoaneta Matei
Director marketing și publicitate - **Tudor Leu**. Tehnoredactare computerizată - **Veronica Ionescu**. Adresa: Redactia si Administrația: bd. Dacia nr. 126, sector 2, București 020064.
Telefon/fax: 021 6105659
E-mail: albina@vipnet.ro;
Internet: www.cartesiarte.ro
Abonamente: 24 lei anual, 12 lei - 6 luni, 6 lei - 3 luni.
prețul unui exemplar - 2 lei
Abonamente de sprijin: 100 lei anual.
Tipărit la Tipografia CERA

ACTUALITATEA PRIN OAMENI, FAPTE, NĂRAVURI

Preotul și computerul

Continuând bogata și îndelungata tradiție a preoților cărturari ardeleni, părintele S.C. din Cluj-Napoca se remarcă nu doar prin activitatea plină de har dăruită Sfintei Biserici, dar și prin implicarea sa permanentă în viața culturală a municipiului. Este o încântare pentru enoriașii Sfinției Sale să-i asculte predicile inspirate, care nu sunt bogate doar în pilde și citate biblice, ci și în interesante și adesea surprinzătoare incursiuni în literatura națională și universală, în referiri la personalități sau evenimente definitorii pentru istoria, cultura și spiritualitatea poporului român.

Puțini sunt cei care cunosc unele lucruri despre Sfinția Sa, care ni se par extrem de interesante, aproape singulare în mediile ecleziastice. Între altele, părintele este, de ceva timp, foarte pasionat de calculator. Petrece, zi de zi, ore întregi în fața acestuia. Adesea, târziu în noapte, dânsul se trezește părându-i-se că, potrivit propriilor lui mărturisiri, acesta îl cheamă, îl ispitește să îl deschidă din nou, să navigheze pe internet sau doar să scrie vreun text pentru nevoile, culturale sau bisericești, de a doua zi etc.

Nu se simte bine atunci când, din varii pricini, trece o zi fără să fi deschis calculatorul. „Mai mult de o zi nu rezist să stau departe de el", mărturisea părintele unor apropiați.

Părintele S.C. este, după știința noastră, unicul preot din lume care, în pomelnicile făcute la slujbele pe care le oficiază se roagă, zi de zi, inclusiv pentru cei care au inventat și perfecționat calculatorul. În opinia sa acești au adus extraordinare servicii omenirii, contribuind substanțial la progresul tehnico-științific extrem de rapid la scară mondială.

În plus, tot fapt unic și el, credem noi, părintele S.C. se roagă, tot zilnic, și pentru Mihail Gorbaciov, ultimul președinte al fostei URSS. Sfinția Sa consideră, pe bună dreptate, credem, că fără contribuția decisivă a lui Gorbaciov prăbușirea regimului comunist nu s-ar fi produs sau ar fi avut loc mult mai târziu și cu consecințe greu de calculat.

Dan BRUDAȘCU

Că veni vorba de alegeri...

Baba Florica se ține bine, chiar dacă a trecut de optzeci de ani. O auzi uneori, cum se fălește: "Dacă nu mi s-ar fi scurtat un pic pasul, parcă nici nu mi-aș da seama că am îmbătrânit !".

Ieșind pe poartă o luă către Gămănei. În dreptul răscruciului Muscoaicăi era Dinu lu' Plotoagă cu vreo câțiva "blenderei" (dacă ar fi s-o auzim pe baba gândind).

Dinu șopti către tovarășii săi:

_ Ia stați un pic să vorbesc și cu baba, că după câte știu e om de valoare-n sat și are putere de influiență !...Un' te duci, babă ? o întrebă Dinu ca să intre-n vorbă.

_ Mă duc până-n Gămănei, c-am o țârișoară de treabă.

_ Ce faci, te-ai gândit cu cine votezi ?

_ Aha… Cu "cimintiru" ! zise ea voioasă.

Neașteptându-se la un asemenea răspuns blendereii izbucniră în râsete.

_ Io, bă, la baba, mă ia-n bătaie de joc ! șugui Dinu.

_ Ba nu te iau neam ! La anii mei, muică, cel mai bine e să votez cu cimintiru !

_ Nu vrei, babă, să votezi cu… ? Cu noi, adică ?

_ Păi…, parcă până mai dăunăzi, tu erai cu ăilalți ?

_ Ce-are-a face ? ! Omu' trebuie să se descurce ! zise cu seninătate Dinu.

_ Așa e. Vorba cântecului: "Pleacă-ai noștri, vin ai noștri, eu nu fac ce fac toți proștii" ! glumi baba.

_ Pă', da ! Vezi că știi ? încuviință Dinu. Uite ce e, babă…, că nu te oprii degeaba din drum: dacă vrei să votezi cu noi, o să-ți dăm tot pământu-ndărăt. Noi suntem oameni ca lumea…, nu ca ăilalți: niște mincinoși !

_ Păi, aveți voi pământ ? deveni curioasă baba.

Cum să nu ? !

_ Ar fi bine să mi-l dați pe tot, că e pământcioru' meu de moștenire !…

După ce stătu un pic pe gânduri, baba întrebă iarăși:

_ Și ziceți c-aveți voi pământ ?

_ Ă-hă !… Cât vrei !… Ți-l dăm și pe-al lu' matale pe tot îndărăt !

_ Mă miram și eu de unde venise vorba aia: că nu se mai ajunge pământu' ! Că, doar, n-a intrat la apă după revoluție ! ?…

_ Ai, ce zici babă, votezi cu noi ca să-ți dăm pământu-ndărăt ? insistă Dinu.

Baba nu răspunse. Părea că se gândește serios. La rândul lui Dinu aștepta liniștit, fiind sigur că cele spuse de el avuseseră efect.

Rupând tăcerea baba îi zise lui Dinu pe șleau, privindu-l drept în ochi:

_ Ai, mă, puță, dacă tu spui c-aveți atâta pământ, de ce te-ai dus astă-toamnă și mi-ai furat cocenașii din Delniță, pentru că n-aveai ce da la capră ?

Cătându-și de drum baba îl lăsă pe Dinu făcând mărunt din gură, însoțit de hohotele de râs ale blendereilor.

Ioana STUPARU

Limitele gândirii și deformarea ei

Natura este cel mai grozav inginer, și oricât de mult s-ar fi străduit matematicienii și informticienii să-i deslușească misterele nu au reușit. Acum mai bine de un an, mai exact la 25 octombrie 2007, a fost creat un supercomputer de către constructorul japonez NEC , sub denumirea SX-9, care a atins o viteză de calcul de 839 teraflopi (1 tera = 10^{12}). Asta înseamnă 839 mii de miliarde de operațiuni pe secundă.

Odată creat acest instrument formidabil, informaticienii lumii au țopăit deja de bucurie, afirmând că „s-a inventat cheia descifrării misterelor vieții". Numai că, atunci când a fost pus la treabă ca să producă cel mai simplu proces de creare a vieții și anume „fotosinteza", celebrul computer în competiție cu un simplu fenomen natural, s-a dovedit a fi cu mult depășit. Furioși la culme, informaticienii lumii, printre care și cunoscutul profesor Aaronson (Massatchues Institute of Technology) au lansat un postulat ciudat, care în fond demonstrează „limitele gândirii omenești" în primă fază, și încercarea a deforma „dialectica gândirii" în a doua fază. Și care a fost postulatul, „tot ce nu poate fi calculat în timp rezonabil de către celebrul computer nu există, adică nu poate să reprezinte fenomene reale". Cu alte cuvinte, profesorul nostru încercând să apere performanțele unui computer (în fond un organism neviu), susține acum că „fotosinteza nu există" și că „natura nu-și face treaba" !

Iată cum, un mare profesor, printr-o deformare a propriei sale gândiri, consideră că ceea ce dânsul calcula nu există cu adevărat, demonstrând și în știință ceea ce în politică a fost demult demonstrat, limitele propriei noastre gândiri. Natura a fost întotdeauna mai rapidă, decât tot ceea ce a creat omul. Dacă ne gândim de exemplu că replicarea unei proteine formată din numai 500 elemente (aminoacizi) se poate realiza în 3^{500} moduri, aceasta înseamnă un număr zecimal cu 235 zero-uri, adică un ordin de mărime cu mult superior pariculelor din Univers. Orice computer format din materie nevie, reprezintă un eșec, căci cel mai puternic care teoretic ar putea fi creat pe bază cuantică ar procesa 10^{192} op./secundă, adică de 10^{174} , ori vârsta universului (13,7 miliarde de ani) ceea ce este un non sens.

O gândire corectă ar fi fost accea de a utiiza forța biologiei moleculare, infinit mai mare decât cea cuantică pentru a descifra misterele unei vieți în degradare logaritmică pe planeta Pământ.

Apelând la comparație, vă dați seama , stimați cititori, ce gândire alterată are un Prim-Ministru român atunci când afirmă că „România a avut cea mai mare creștere economică din Europa în ultimii 4 ani". Firește, urmează și postulatul „România nu există dacă n-o conduce Tăriceanu !". Cu cine a comparat Tăriceanu economia țării și ce vârstă are economia României prin comparație cu alte națiuni, premierul nu ne spune. Și el și alți politicieni se comportă în România ca și când ar fi aterizat aici de pe o stea, unde și natura și fericirea sunt la ele acasa. De trezit n-au cum să ne trezească.

Prof.univ.dr. Mihai BERCA

Pactul Pristanda pentru educație

Unii îi spun pompos PACTUL NAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE, completat de Societatea Civilă. Nu înțeleg ce înseamnă acest "completat". În Evul Mediu francez, Universitatea era supranumită "la fille du roi". Deci sensul extins pentru întreaga educație dintr-un stat este acela că educația îndeplinește o funcție regaliană, și nu cred că asemenea considerație îl contrazice pe Thomas Hobbes. Bine, România este acum un teritoriu din statul postmodern Uniunea Europeană. Pentru Uniunea Europeană, –implicit și pentru România ar trebuie să fie–, obiectivul principal este dezvoltarea durabilă. Educația joacă un rol inițial, dar și central, pentru atingerea acestui obiectiv. Caut să aflu în primul rând ce spune documentul despre rolul educației în realizarea dezvoltării durabile. Constat, surprins, că nu spune nimic ! Această Societate Civilă a "completat" incomplet. Iar greșeala nu este doar un detaliu, este o absență majoră. Dacă vrem neapărat să descoperim un detaliu supărător, vedem că pe lista celor care "semnează PACTUL NAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE completat de Societatea Civilă", unele ONG-uri apar numărate de două ori, de exemplu 'ECOM-Asociatia de protejare a omului si mediului pentru o dezvoltare durabila in lume' apare și la poziția 8, dar și la poziția 33, după metodologia lui Pristanda. "Curat" precizie și acuratețe ! Documentul acesta trebuia să fie cu totul exemplar ca stil, redactat ca un adevărat model fiducial pentru educație. În fine, documentul a fost elaborat în contextul unei grave crize globalizate, provocată de carențe în cultura percepției riscului. Ar fi fost de așteptat ca PACTUL NAȚIONAL PENTRU EDUCAȚIE să aibă ca obiectiv și rezolvarea acestei carențe în educația din România. Nu acesta este cazul. Constatăm o lipsă crasă de seriozitate, dar și de educație în spiritul acurateței și preciziei, în documentul „completat de Societatea Civilă" din România.

Titus FILIPAȘ

DE PRIN PRESĂ ADUNATE - DE PRIN PRESĂ ADUNATE - DE PRIN PRESĂ ADUNATE - DE PRIN PRESĂ ADUNATE - DE PRIN PRESĂ ADUNATE

Mircea Cărtărescu se mai referă și la decalajele sociale și de implicare civică dintre România și Occident. N-aș atribui aceste discrepanțe „sistemului ticăloșit". Până la urmă, chiar dacă nu toți politicienii sunt exemple de urmat, cetățeanul român decade moralicește și fără a fi influențat de limbajul președintelui sau de corupția demascată din an în Paște prin presă – și atunci, de cele mai multe ori, înscenări vindicative. Ei bine, această depravare poate fi însă reproșată oamenilor de cultură, în special celor care au notorietate – și, zic eu, mai puțină operă substanțială (părere ticăloșită asumată)– în prezent. De ce ? Deoarece aceștia resping categoric o coaliție cu cei la fel de consacrați – faptul că au scris durabil înainte de 1989 nu-i compromite absolut deloc – și, în loc să-i preocupe dezinteresul deplorabil pentru cultură al masselor, insistă să-și atace confrații, invocând tot felul de motivații, nefondate sau naive (părere ticăloșită asumată !), neadmițând sub nici o formă concordia atât de necesară în aceste zile de apropiată decadență. Dacă și intelectualii demarează și ei zavistii peste zavistii, refuzând medierea conflictelor, mai e cumva de mirare că societatea s-a abrutizat incredibil ? Mai degrabă ar fi indicată evitarea expansiunii violenței, căci, prin natură pur-democratică, sistemul ticăloșit nu va fi eradicat vreodată. Sau va fi un veșnic provizorat.

Obsesia pentru mardei nu ține cont de nimic. O știre terifiantă în toată presa: cincisprezece neisprăviți de funcționari – escroci, amploiați ai Primăriei Sectorului 5, plus niște directori din primăria Capitalei, împreună cu celebrul bandit Gigi Boeru, fără nici o remușcare, au tras pe sfoară mai mulți bătrâni nevoiași. Șnapanii – oricâtă echidistanță prevede jurnalismul, altcumva nu pot fi numiți acești doi lefegii corupți – căutau pensionari din sectorul 5 care o duceau greu și îi păcăleau, bișnițarii, că le vor acorda un sprijin, inventând niște stipendii acordate de primărie, pentru asta solicitându-le actele de proprietate a domiciliilor. Și-apoi, dacă vă puteți închipui, șmenarii le-au vândut casele ! Ce nemernicie ! Doamne, câtă declasare ! Cum să înșeli, să fraierești niște oameni amărâți, batjocorindu-le bătrânețile și așa chinuite de boli, umilințe și mizerie ? ! Unde s-a ajuns ? Chiar atât de tragic să fi decăzut unii dintre noi ? Pentru ce ? Pentru parale ! Parvenitismul augmentat la maxim abrogă orice urmă de omenie. Prea multă, mult prea multă depreciere morală de la un timp.

Alexandru DUMITRIU

Dreptul istoric de ființare a Mitropoliei Basarabiei prin documentele de atestare și existență a Sfintei Episcopii a Hușilor

Având în vedere presiunile la care este supusă Mitropolia Basarabiei în stânga Prutului, ca parte a Patriarhiei Române, din partea autorităților comuniste de la Chișinău, care nu-i recunosc dreptul istoric de existență, Asociația Culturală „*Pro Basarabia și Bucovina*", Filiala „*Mihail Kogălniceanu*" Huși (Președinte de onoare Theodor Codreanu, Secretar Ștefan Plugaru) protestează și propune publicului larg (în țară, prin noi, în străinătate prin revista AGERO din Stuttgart) un material, extras din cartea recent apărută sub semnătura Alinei-Mihaela Pricop, care confirmă încă o dată legăturile istorice medievale între spiritualitatea ortodoxă românească și spațiul basarabean.

a) Coordonate istorice

Prima mențiune documentară referitoare la teritoriul de jurisdicție al Episcopiei Hușilor o găsim în uricul de înzestrare emis în intervalul 1602-1604, de domnul Ieremia Movilă. Acesta "*a miluit*" Episcopia Hușilor, "*a noastră Sfânta rugă cea făcută nouă*", cu satele: *Plopeni, Cozieci, Râșești, Siliștea Crețești* și *Spărieții*, care se aflau în ținutul Fălciului, *Căcăcenii*, din ținutul Lăpușnei. Pe lângă aceste sate, domnul a înzestrat Episcopia și cu "*mori la Pănoasa, ce sunt la gârla Prutului*". Satele menționate au fost "*drepte ale Domniei mele și sub ascultare la ocolul târgului nostru Hușului*" și au fost dăruite cu scopul de a aduce unele venituri, prin mijlocirea cărora noua eparhie își putea îndeplini menirea pe care o avea. Deși aceste sate făceau parte din teritoriul de jurisdicție al Episcopiei, autoritatea episcopală nu se limita numai la aceste așezări . Din documentele ulterioare, cunoaștem aceste ținuturi care se aflau sub jurisdicția Episcopiei: 1) Ținutul Fălciului, care se întindea atât în dreapta, cât și în stânga Prutului, cu reședința în Târgul Fălciu. Cuprindea codrul numit al Tigheciului, care era în stânga Prutului, și se întindea până la hotarele Bugeacului, adică până la șanțul lui Traian 2) Ținutul Lăpușnei, partea ce rămăsese după luarea Tighinei (Benderului) cu cele 12 sate sub stăpânire turcească, care mai înainte făceau parte din ținutul acesta. Tighina fusese capitala ținutului, iar apoi Târgul Lăpușna, unde aveau reședința pârcălabii domnești, care administrau ținutul. Tot în acest ținut se afla și târgușorul Chișinău; 3) Ținutul Orheiului, cu reședința în Târgul Orheiului; 4) Ținutul Soroca, cu reședința la Soroca, situată pe malul Nistrului

Pentru a se înțelege mai bine până unde se întindea jurisdicția Episcopiei Huși, vom prezenta două cărți de hirotonie emise de această instituție religioasă. Una din ele este de la episcopul Inochentie, care a păstorit la Huși mai bine de 30 de ani, și alta de la Meletie I, care a păstorit în prima jumătate a secolului al XIX – lea.

În primul caz, cartea din 17 noiembrie 1774 are următorul conținut:

„*Inochentie, cu mila lui Dumnezeu, episcopul Hușilor. Prin darul și puterea a prea sfântului și de viață începător Duh, ce s-au dat smerenii noastre de la prea înălțatul arhiereu Domnul Nostru Isus Hristos, viind înaintea smereniei noastre acest de la Dumnezeu temătoriu bărbat, anume Nicolae, cu multă smerenie au cerșit darul preoției, pe care noi mult certându-l și prin mărturie duhovnicescului său părinte, vrednic aflându-se, l-am posvolit, învrednicindu-l stepenii cetețului și a ipodiaconului, pe urmă l-am hirotonisit diacon și preut desăvârșit, rânduindu-l la satul Ghiderim ot ținutul Bălți și dându-i voie și blagoslovenie a sluji toate cele ce se cuvin preoției. Adică a cununa, a boteza, a sluji sfântul Maslu, și a săvârși sfânta și dumnezeiasca liturghie, însă numai în numitul sat, iar de se va muta la alt popor fără de știrea și blagoslovenia noastră, să fie poprit de toată slujba preuțească*"

De asemenea, *cartea de diaconie*, dată de către episcopul Meletie lui Leon din satul Durlești, ținutul Lăpușna, la data de 31 octombrie 1808, are următorul conținut:

„*Viind înaintea noastră acest de Dumnezeu temător bărbat, anume Leon din scatul Durlești, ținutul Lăpușna, a Eparhiei noastre, cu multă cucernicie au cerut darul diaconiei, pe carele, după căzuta cercetare ce i s-au făcut și după încredințare din mărturie duhovnicescului său părinte, chir Teofanie arhimandrit și eclesiarh Episcopiei noastre, vrednic aflându-se, l-am hirotonit diacon desăvârșit.*

Drept aceea iată că-i rânduim la cucernicia ta, protopoape Ioane, de la satul Bricenii, ca să-l pui în biserică să săvârșească toată rânduiala ci să cuvine stăpâniei sale, adică toată slujba diaconiei cu privire și luare aminte, mai vârtos în citire să se îndeletnicească, precum apostolul și Evanghelia să le citească curat și cu toată înțelegerea ca să nu fie de scandelă nerodului".

La 20 ianuarie 1709, domnul Mihai Racoviță scria protopopului „*de ținutul Soroca, care este sub ascultarea Episcopiei Hușilor*" iar, din cauza depărtării și a lipsei de mijloace de a ajunge cu ușurință episcopul în acest ținut, Inochentie a cerut domnului Constantin Racoviță o parte din locul domnesc al târgului Sorocii, în anul 1757, pentru a-i înlesni deplasarea în ținut. Episcopia, astfel, "*și-a făcut metochu*", în Soroca. Domnul arăta: „*Cum ținutul Sorocii, fiind sub eparhia acestei episcopii… din depărtarea locului, se întâmplă că merg foarte rar episcopii la acel ținut pentru cercetarea norodului creștinescu și a eparhiei sale. Și, deși merge câte odată episcopul la acel ținut, de nicăieri nu are nici un ajutor, …m-am milostivit Domnia mea și am miluit-o și cu o bucată din locul domnesc din locul Târgului Sorocii, care loc se începe despre apus drept din hotarul Liubeniței, moșia dumisali Aristarh, biv vel vistier, și merge alături cu hotarul Târgului Sorocii, pe din sus de târg, pe un pârâu, unde sunt velnițele jidovești, și tot pârâul la vale, până la Nistru, și apoi malul Nistrului în sus, până la hotarul Cosăuților, moșia lui Nicolae Racoviță, biv vel medelnicer. Atât ține bucata acestui loc*".

La 19 ianuarie 1709, domnitorul Mihail Racoviță îi înștiințează pe locuitorii orașului Huși de numirea lui Sava II în scaunul episcopal .O zi mai târziu, același domn scria protopopului "*de ținutul Sorocei carele este sub ascultarea episcopii Hușilor să (dea) știre tuturor preoților câți or fi acolo la acel ținut supt ascultarea episcopii… să mergeți cu toții acolo la svinția sa la piscopii, ca să-i vadă și să-i cerce pentru vrednicie preoțească*" Același drept jurisdicțional al episcopului de Huși asupra ținutului Soroca este atestat și de uricul din 8 noiembrie 1757 când domnul Constantin Racoviță îi dăruie episcopiei venitul podului de peste Nistru, tot în ținutul Soroca. Domnul le comunica reprezentanților săi din ținut să nu se amestece în venitul obținut de episcopie din exploatarea podului, dar îi solicita și episcopului „*să îl facă și să-l dreagă din agonisirea venitului*", în cazul în care „*s-ar învechi sau s-ar strica*" podul.

Din 10 ianuarie 1771 s-a păstrat cartea mitropolitului Gavriil, prin care dădea episcopului de Huși, Inochentie, administrarea bisericească a ținuturilor amintite mai sus, din Basarabia. În document se stipulează că: „*prin bunăvoința noastră, aflându-se Sfinția Sa kir Inochentie, episcopul Hușilor, aproape la acele părți de loc, iată m-am însărcinat, poftindu-l ca să aibă purtare de grijă la numita eparhie, și să păstorească cu priveghere și cu toată osârdia, atât partea bisericească, cât și partea politicească, îndreptându-i și povățuindu-i către cele sufletești spre mântuirea lor. Și Eparhia Hotinului, ce s-au dat spre cârmuirea Sfinției Sale, episcopul de Rădăuți, toate celelalte eparhii să fie întru purtare de grijă a numitului episcop de Huși*"

Luarea în stăpânire a teritoriului românesc de către ruși, cu drame și suferințe umane sfâșietoare, este astfel zugrăvită de un contemporan, Manolachi Drăghici, la Iași: „*ceasurile acelea au fost de plângeri, un timp de neuitat pentru că poporul, cu cârdul, ca turmele de oi, încinsese toată marginea Prutului, de la un capăt la altul, mergând și viind de prin sate și de prin târguri săptămâni încheiate, cu luarea de ziuă bună de la părinți, de la frați și de la rudenii, care crescuseră și viețuiseră împreună până în vremea acea, când se despărțeau unii de alții*"

Un sat întreg, Toporul, din ținutul Lăpușna, ce aparținea de episcopie, trece împreună cu preoții săi peste Prut, în țara liberă. În locul preotului plecat, autoritățile rusești au hirotonit un preot ucrainean, care știa numai rusește

Episcopul Meletie al Hușilor subscrie, în octombrie 1812, anaforaua adresată de Divanul țării noului domn Scarlat Callimachi, în care se arată suferințele din timpul anilor de ocupație rusească. Pe lângă pierderile teritoriale ale Episcopiei, în acest timp arseseră și casele de la centrul eparhial, iar Episcopia avea multe datorii neachitate. De aceea, domnul țării, la cererea episcopului Meletie, acordă prin hrisovul din 13 iunie 1813, noi venituri Episcopiei pe seama târgoveților din Huși.

Din 28 iulie 1803 avem o poruncă domnească pentru episcopul Meletie, care, împreună cu alți boieri, trebuia să cerceteze pricina unui iaz de la Lungeni, pentru care nu se înțelegeau căpitanul Andrei Crișovanu de la Soroca și nepoții lui pe de o parte și vornicul Vasile Costachi, pe de altă parte. Domnul îi scria episcopului: „*Vi se trimite jaloba aceasta ci mi-au dat căpitanul Andrei Crișovanu di la Soroca, din care pre larg veți înțelege pricina, pentru un iaz ce l-ar fi avut din vechiu cu răzășii lui în moșie Lungenii de la acel ținut. Drept aceia, scriem sfinției tale, cu dreptate să judecați și să hotărâți, dând și mărturie de cercetări la partea ce să vă cădea*"...

Un alt episcop care s-a implicat în viața bisericească din stânga Prutului a fost Grigorie Leu (1940 - 1949), care s-a născut la 2 mai 1881, în satul Țuțcani, ținutul Covurlui, actual județul Galați, într-o familie numeroasă, fiind botezat, de tatăl său, cu numele de *Gheorghe*.

În întreaga sa activitate, pusă în slujba lui Dumnezeu și a României Mari, Leu are la bază principiul, consfințit de dreptul canonic, prin care se stipulează că: "*Biserica Română nu e deasupra neamului, ci se contopește firesc și armonios cu neamul pe care îl slujește, îl sfințește, în limba, spiritul și sufletul său*".

Grigorie Leu frecventează primele clase primare la Țuțcani, apoi își continuă ucenicia întru Domnul, sub oblăduirea unui stareț al mănăstirii Neamț, ierodiaconul Teodosie Branișteș.

După înfăptuirea României Mari, părintele Grigorie Leu, prin munca misionară, didactică, profesorală și cărturărească, s-a dedicat consolidării noului edificiu statal. În 1918, preotul consilier econom stavrofor, Grigorie Leu, ajutat de arhimandritul Iuliu Scriban au fost trimiși în Basarabia, pentru a întrupa prevederile *Cărții pastorale a Sfântului Sinod a Bisericii Autocefale Ortodoxe Române*. În calitate de împuterniciți guvernamentali, cele două personalități au sprijinit arhiepiscopia din Chișinău să înființeze Facultatea de Teologie și să populeze parohiile basarabene cu tineri ce știau a sluji în limba română.

Cei doi preoți au avut de înlăturat numeroase piedici moștenite de la administrația Imperiului Rus. Aici au găsit o ierarhie bisericească pe care țarismul, prin politica sa, încerca să o înstrăineze de enoriașii ei, iar, mai apoi, bolșevismul o molipsise cu diverse secte anarhice.

În calitate de rector (1919-1924) al Seminarului Teologic din Ismail, sprijinind pe arhiepiscopul Atanasie, părintele Gheorghe Leu s-a implicat în reorganizarea bisericii din sudul Basarabiei, culminând cu înființarea Mitropoliei Basarabiei. Nicolae Iorga avea să constate că: "*În vechiul Ismail românesc, episcopul Melchisedec a dus grija întoarcerii la românism a acelui mal dunărean. Basarabia de Jos am pierdut-o și opera trebuie luată de la capăt. Este meritul arhiereului Grigorie Leu că a făcut-o*".

De numele acestui episcop se leagă și înzestrarea cu o tipografie, precum și refacerea bisericii episcopale, după cutremurul din 1940

Episcopia din Țara de Jos a Moldovei a păstorit-o mai mulți ani, până în martie 1949, când, prin crimă păgână, a fost martirizat pentru că a cutezat să ferească infectarea sufletului și a spiritului românilor cu otrava ateismului, a îndrăznit să-și apere enoriașii năpăstuiți de seceta din 1945-1946, a militat deschis și hotărât pentru a păstra unitatea credinței întru Hristos, unitatea românilor din țară, de peste Prut și din diaspora.

b) Episcopia Hușilor și Basarabia

Episcopia Hușilor a jucat un rol deosebit și în sprijinirea spirituală a populației din stânga Prutului, acolo unde a fost teritoriul ei de jurisdicție. Acest sprijin s-a manifestat nu numai atunci când acest spațiu a aparținut, așa cum era firesc, de Moldova, cât și atunci când a fost în componența Rusiei țariste sau URSS. De altfel, și din acest teritoriu al spiritualității românești, Basarabia, au existat fețe bisericești care au avut legături strânse cu episcopia amintită.

Astfel, dintr-un document, din 20 ianuarie 1709, aflăm care erau însărcinările domnului Mihail Racoviță către protopopul ținutului Soroca, în legătură cu ascultarea acestuia de episcopul Hușilor, nou numit. „*Scriem domnia mea la rugătorul nostru protopopul de ținutul Sorocei, careli este sub ascultarea Episcopiei Hușilor. Îi facem știre că … am socotit și am ales de am pus acolo episcop pe Sfinția sa kir Sava să fie episcop. Pentru aceea, dacă vei vedea cartea Domniei mele, să cauți și să dai știre tuturor preoților, câți or fi acolo, la acel ținut, sub ascultarea episcopiei. Să vă sculați și să mergeți cu toții acolo, la Sfinția sa, la episcopie, ca să-i vadă și să-i cerci pentru vrednicie preoțească. Și carele nu va fi vrednicu pe cinul preoțescu, să aibă a-l judeca, după cum va scrie Sfânta Pravilă. Acestea scriem*"

Dintr-o scrisoare al protopopului de Chișinău către Episcopia Huși, din data de 29 octombrie 1793, aflăm că prin ținuturi, pentru ajutorul administrației bisericești, protopopii aveau câte un preot cu titlul de nemesnic, precum și niște servitori, numiți feciori. Nemesnicul ținutului Lăpușnei în acel an era preotul Ioan, iar feciorii servitori ai protopopului de Chișinău erau Mihalachi Țiple și Vasilie Samson

La 27 martie 1758, episcopul Inochentie obține de la domnul Scarlat Ghica o carte domnească, prin care împuternicește pe protopopi să facă inspecții prin ținuturile episcopiei, inclusiv în stânga Prutului. Celor în cauză li se transmitea că „*sunt volnici cu cartea domniei a cerceta pe călugări și călugărițe, pe preoți și preotese, diaconi și diaconițe*"

În opera sa, episcopia a beneficiat și de sprijinul domnului. Un astfel de caz se înregistrează la 31 martie 1766, când Grigore Ghica a trimis o circulară către episcopii din țară, în care le solicită să pună protopopi vrednici, care să organizeze toate bisericile din eparhie, din stânga și dreapta Prutului, să cerceteze abuzurile și să le îndrepte. De asemenea, cerea autorităților să se îngrijească ca bisericile de pe la sate să nu fie lipsite de servitori pentru săvârșirea serviciilor religioase.

Cu ocazia alegerii succesorului episcopului Inochentie, au fost propuși trei candidați. Conform canoanelor, alegerea noului episcop, Iacov, a fost realizată de către un sinod format din trei arhierei, convocat la biserica Mitropoliei din Iași. Pe lângă grecul Matei al Mirelor și Leon, episcopul de Roman, a contribuit la alegerea aceasta și un reprezentant din spațiul bisericesc din stânga Prutului, anume Amfilohie, episcopul de Hotin.

De asemenea, episcopii de la Huși erau convocați, uneori, de către domnie, pentru a participa la luarea unor hotărâri importante pentru viața spirituală a țării. Astfel, în cursul anului 1698, episcopul Varlaam a participat, împreună cu mitropolitul Sava al Moldovei, cu Misail, episcopul de Roman și cu Lavrentie al Rădăuților, la convocarea Adunării Țării de către domnul Antioh Cantemir, când s-a hotărât, conform obiceiului timpului, ca mănăstirea Căpriana, din Basarabia, să fie închinată mănăstirii Zografu de la Muntele Athos.

Modul în care se exercitau exact atribuțiile de îndrumare a turmei creștine din stânga Prutului o putem afla dintr-un document din a doua parte a secolului XVIII. Astfel, cu prilejul desființării eparhiei Prailoviei, în 1771, eparhiile Ismail, Reni, Chilia, Acherman și Bender, din Basarabia, au fost acordate spre administrare Episcopiei Hușilor. În acest context, mitropolitul a trimis o carte reprezentanților bisericii din ținuturile respective, dar și episcopului de Huși, din care se pot desprinde și atribuțiile canonice ale celui din urmă. Astfel, se preciza că „*după urmarea rânduielilor sfintelor canoane, iată sau dat aceste eparhii sub purtarea de griji a frăției sale episcopului de Huși, kir Inochentie, căruia îi dăm voie a săvârși acolo toate cele ce se cuvine arhieriei. Adică să judece și să cerceteze a doua oară toate pricinile bisericești. Cântăreți și purtători de sfeșnice să însemneze. Ipodiacon și diacon să săvârșească*

→

(continuare din pag.1)

BIENALA CONCURS DE ARTĂ PLASTICĂ „GHEORGHE PETRAŞCU", Ediţia a IX-a, 2008

Prilejuită, la debutul său de aniversarea a 120 de ani de la naşterea pictorului Gheorghe Petraşcu, BIENALA, concurs de artă plastică, „GHEORGHE PETRAŞCU" a ajuns laediţia a IX-a, Târgovişte 2008, îşi propune îmbogăţirea colecţiei de artă plastică contemporană a Muzeului de Artă

Concursul este deschis membrilor U.A.P. din România şi Republica Moldova studenţilor (ultimul an, masterat) şi absolvenţilor Academiilor de Artă care pot participa cu cel mult două lucrări:• PICTURĂ – lucrări, cu dimensiunea maximă de 100 cm, încadrate şi cu sistem de prindere; • SCULPTURĂ – material definitiv, dim. maximă 70 cm.

Ghid turistic: "Teleorman. Trasee cultural-turistice"

Directia pentru Cultura, Culte si Patrimoniu Cultural National a Judetului Teleorman a editat în cadrul programului PRIORITATI IN PROTEJAREA PATRIMONIULUI CULTURAL MOBIL SI IMOBIL IN JUDETUL TELEORMAN, finantat de catre Ministerul Culturii si Cultelor, ghidul "TELEORMAN. TRASEE CULTURAL - TURISTICE".

"Cucuteni – magia ceramicii".Complexul Muzeal Naţonal "Moldova" Iaşi, în parteneriat cu Muzeul Naţional de Istorie şi Arheologie Chişinău şi Muzeul Judeţean de Istorie "Ştefan cel Mare" Vaslui derulează,proiectul "Cucuteni – magia ceramicii" finanţat de Uniunea Europeană în cadrul Programului de Vecinătate România – Republica Moldova. Proiectul îşi propune ca, printr-o mai bună cooperare pe multiple planuri între două instituţii muzeale de prestigiu să promoveze şi să faciliteze accesul publiculuila valori de patrimoniu inestimabile, moştenire culturală comună, activităţi concretizate prin realizarea expoziţiei temporare CUCUTENI – MAGIA CERAMICII, precum şi promovarea unui patrimoniu de valoare şi dezvoltarea turismului cultural.

Cercetări NOI la Schela Caldovei.

Reprezentanţii Institutului Român pentru arheologie împreună cu cei ai Universităţii Edinburgh din Marea Britanie cercetează în această perioadă situl arheologic de la Schela Cladovei. De când au început săpăturile, specialiştii au făcut mai multe descoperiri care datează de acum 8000 de ani. Până acum, la Schela Cladovei au fost descoperite aşezări omeneşti din perioada mezoliticului târziu, care datează de acum 8000 de ani. De asemenea, s-au găsit instrumente confecţionate din os, şi, în special, obiecte de olărie.. Cercetătorii sunt aproape siguri că vor descoperi aici aşezări omeneşti şi, mai ales, morminte din perioada neoliticului. "Este vorba de situl arheologic de la Schela Cladovei, unul de o importanţă naţională. Vestigiile arheologice de aici datează din epoca mezolitică, o aşezare din epoca dacică şi o aşezare din epoca medievală. Este o adevărată comoară pentru patrimoniul istoric naţional şi pentru cel internaţional", a precizat Adina Boroneanţ, cercetător ştiinţific la Institutul Arheologic din Bucureşti.

PROGRAM CULTURAL VRÂNCEAN LA SFÂRŞIT DE 2008

« Toamna culturala adjudeana:Expozitii, simpozioane, lansari de carte, spectacole folclorice si de divertisment;

20-25 octombrie 2008; Festivalul International al Viei si Vinului - BACHUS – 200Festivalul internaţional de folclor muzical-coregrafic; Targul National al Mesterilor Populari;Salonul de caricatura MILCOVERITAS ;Serile BACHUS – spectocole pop-rock- dance;

24 – 26 octombrie 2008; Ziua orasului Marasesti"; "Salonul scriitorilor vranceni de pretutindeni" simpozioane, expozitii, spectacole; 8 noiembrie 2008; Festivalul Sanselor Tale, Festival international care isi propune promovarea, recunoasterea şi implementarea conceptului european de „învăţare pe tot parcursul vieţii";

Noiem-brie 2008; "Salonul lliterar Botta" l Colocvii, llansari de carte, dezbateri literarela Adjud;

10-12 noiembrie 2008; Festivalul de muzica usoara Florentin Delmar" NationalFestival concurs;

"Ziua Nationala a Romaniei", National, Spectacol de gala; expozitie de arte platice dedicata zilei nationale a Romaniei;

1 Decembrie 2008

"Salonul Literar Dragosloveni" International Ediţia a XXXVII; lansari de carte, dezbateri Focsani; pelerinaj Casa memoriala Alexandru Vlahuta Dragosloveni; i Decembrie 2008

Anuala artistilor plastici Judetean; Expozitia Nationala de Mestesuguri Traditionale a Scolilor Populare de Arte si Meserii, "Pavel Tertiu" editia a II a;

-Anuala 2008 -Adjud expozitie de arte plastice organizator Casa de Cultura Adjud

16 decembrie 2008

Festivalul de datini si obiceiuri de iarna Judetean Spectacole de colinde, parada costumelor traditionale vrancene de Craciun, Deschiderea Oraselului Copiilor -Focsani.

"Sighişoara Muzicală",

Un nou festival găzduit de cetatea Sighisoarei, în perioada 24-28 octombrie 2008. "Sighişoara Muzicala" s-a dovedit un mare succes. Organizat de Casa de Cultură a Municipiului Sighişoara, în cadrul Anului European al Dialogului Intelectual – AEDI 2008. "Sighişoara Muzicală" a adus cântecele religioase, acompaniate de orgă si avandu-l alaturi pe Grigore Leşe. Romanian Piano Trio a delectat cu muzica pe care a propus-o, iar Marius Mihalache cuEtno jazz. Felicia Filip a oferit un recital "Iris şi Felicia Filip" aducand in nou, vocea sopranei alături de cea a lui Cristi Minculescu, veteranul rock-ului românesc.

La Târgu-Jiu, memoria Mariei Lataretu

La Târgu-Jiu, luni 3 noiembrie incepe Festivalul Naţional al Cântecului Popular Românesc "Maria Lătăreţu" care se va incheia pe 6 noiembrie cu Gala laureaţilor. înafara concursului care-i va desemna pe acestia, festivalul aduce prezentarea în premieră a filmului "Maria Lătăreţu, Privighetoarea nepereche",

MARELE FESTIVAL DE TEATRU

A XVIII-a editie a Festivalului National de Teatru (FNT), organizat de UNITER, aduce in Bucuresti, in perioada 1-10 noiembrie, 40 de spectacole de teatru, sase de dans, 11 conferinte si intalniri, 14 lansari de carte, o expozitie de afise, toate pentru iubitorii scenei. Ea capătă şi o latuiră internationala datorita celor sase prezente din cadrul sectiunii "Spectacole invitate din strainatate".

Festivalul va debuta cu inaugurarea unei expozitii de afise ale spectacolelor care au fost invitate de-a lungul vremii. O sectiune noua - Debut – va grăbi promovarea tinerilor talentati punându-l într-un circuit teatral naţional. Atelierul "Bridge Project" va fi sustinut, timp de 14 zile, de regizorul Richard Foreman.

ORCHESTRA FORTELOR AERIENE AMERICANE CONCERTEAZA LA NOI

- Brasov, Galati, Braila, Bacau, Bucuresti -

La invitatia Centrului Cultural American, Orchestra Fortelor Aeriene Americane stationate in Europa (The U.S. Air Forces in Europe - USAFE) va sustine in perioada 31 octombrie – 5 noiembrie o serie de concerte in mai multe orase din Romania.

Concertele vor include piese celebre din musicall-uri americane, muzica de dans irlandeza, muzica dance, piese favorite compuse de Glenn Miller, George Gershwin si Duke Ellington, .

PROGRAMUL PE LUNA NOIEMBRIE alCasei municipale de cultură Cluj-Napoca

Dr. Dan Brudaşcu, directorul prestigiosului aşezământ ne comunică următorul program:

Duminică, 2 noiembrie a.c., debutează cea de-a V-a ediţie a Bienalei de muzică „Augustin Bena", care se va desfăşura în perioada 2-9 noiembrie, în parteneriat cu ansamblul coral Voci Transilvane şi Societatea culturală Augustin Bena. În cadrul manifestării sunt prevăzute: un colocviu consacrat vieţii şi operei lui Augustin Bena, cu participarea unor distinse personalităţi ale Clujului universitar şi cultural artistic, precum şi numeroase recitaluri şi concerte corale susţinute de corul bărbătesc Eufonia şi corala feminină Cantabile, ale Casei municipale de cultură, dar şi de alte binecunoscute ansambluri . Ediţia din acest an a bienalei este onorată de participarea extraordinară a Corului de cameră Preludiu, sub bagheta cunoscutului dirijor Voicu Enăchescu.

Între 3-6 noiembrie are loc cea de-a IX-a ediţie a Zilelor

(continuare în pag.6)

şi să suie şi la rânduiala preoţiei pre cei vrednici. Duhovniceşti părinţi să aşeze prin ale sale cărţi de duhovnicie... Dumnezeieştile biserici să sfinţească şi să înveţe pe pravoslavnicul norod părintesc tot lucrul ce este de suflet folositor şi mântuitor, ocârmuindu-i la cele sufleteşti faceri de bine".

Dar rolul episcopiei nu a fost numai acela de a se îngriji de soarta slujitorilor ce aparţineau de ea, de administrarea moşiilor ce le deţinea în Basarabia, ci şi de a înzestra lăcaşurile de cult cu obiectele necesare desfăşurării în bune condiţii a ritualului religios. Potrivit opisului obiectelor din muzeul *Societăţii istorico – arheologice bisericeşti* din Basarabia, întocmit în anul 1923, aici se păstrau, ca bunuri ce aparţineau Mitropoliei Basarabiei, colecţii de obiecte, vase şi veşminte bisericeşti, icoane, manuscrise şi documente vechi, tipărituri, fotografii, unele provenind de la Episcopia Huşilor. Printre acestea se regăsesc şi numeroase obiecte româneşti, printre care *antimisele,* toate de pânză, ale*:* episcopului Veniamin al Huşilor, de la 30 noiembrie 1792; episcopului Meletie al Huşilor, de la 23 noiembrie 1803; episcopului Calinic Hariupolis al Huşilor, de la 23 decembrie 1860; episcopului Iosif al Huşilor, de la 1873.

Un alt exemplu îl reprezintă Icoana mică a Mântuitorului Hristos, ferecată în argint, dăruită peşterii Sf. Anton, de către Nichifor Chiricencov. Pe ea este scris: *„Această icoană a Mântuitorului Domnului nostru Iisus Hristos, este dăruită pentru peştera Sf. Anton din Sf. Munte, de către cetăţeanul oraşului Cahul, Nuvhifor Chiriacencov şi de mine, Eufrosina şi cu fii săi: Daniil şi Varvara. Pomeneşte-ne Doamne pentru icoana Mântuitorului, când vom veni întru împărăţia ta. 1859, decembrie 17".*

Prin tratatul de la Paris încheiat la data de 30 martie 1856, judeţele Cahul, Ismail şi Bolgrad, din sudul Basarabiei, sunt restituite Moldovei. Încă de la înfiinţarea Episcopiei Huşilor, cele mai multe teritorii de sub jurisdicţia sa se aflau în stânga Prutului, pierdute prin pacea de la Bucureşti din 1812 şi încorporate, cu întreg teritoriul dintre Prut şi Nistru, Rusiei ţariste. După 1856, partea de sud a Basarabiei încearcă să reînnoade vechile tradiţii. Dintr-un document din 12 martie 1859 aflăm că Episcopia Huşi sprijină pe Dimitri Spiru Povlu, interesat de amplasarea unui pod umblător peste Prut, în dreptul moşiei Rânzeşti, care s-a adresat în acest sens către arhiereul Calinic Miclescul Hariupoleos, locotenent episcop de Huşi, deoarece urmărea relansarea comerţului cu Bârladul. Importanţa podurilor peste Prut era foarte mare, căci asigura legătura între cele două pământuri româneşti.

Astfel, Dimitri Spiru Povlu declară că: *„La moşiile mele Goteşti şi Ciobalaccii, din ţinutul Cahulului, ce sunt din stânga Prutului, vrând a face cu a mea cheltuială un pod trecător pe apa Prutului, pentru împlinirea trecerii locuitorilor, cu care pod urmează să cheltuiesc sumă peste 1000 galbeni, osăbit de alte podeţe ce se mai fac pe şes peste gârlile ce sunt curgătoare din apa Prutului. Iar capul acestui pod de dincoace, de pe moşia Rânzăştii, din ţinutul Fălciu, ce este proprietate a Sfintei Episcopii Huşi. Iscălitul face rugăminte ca, aşa cum facerea acestui pod la locul însemnat se face nu numai în bine obştesc, ci şi o înlesnire a locuitorilor din zisa moşie Rânzăşti, dar totodată şi un venit mai însemnat în viitor să poată produce zise-i moşii".*

Sprijinirea acordată de către Episcopia Huşilor menţinerii legăturilor cu locuitorii de dincolo de Prut a fost simţită şi un secol mai înainte. Astfel, la 9 februarie 1754, în urma anaforalei marelui logofăt al Moldovei, s-au constatat drepturile episcopiei asupra celor două maluri ale Prutului la moşia Toporul. Matei Ghica a încuviinţat cererea episcopului Inochentie de a face un pod peste această apă, pe vadul ce avea la acea moşie.

Rolul Episcopiei Huşilor a constat şi în educarea generaţiilor de preoţi care au activat în cuprinsul jurisdicţiei sale. În jurul acestui locaş de închinăciune a funcţionat, vreme îndelungată, şi un seminar teologic, care a format mulţi din clericii fostei eparhii a Huşilor. Seminarul a fost înfiinţat în 1851, sub episcopul Meletie Istrati (1851 - 1857) şi a funcţionat în încăperile ce erau la acea dată. Astfel, dintr-un document din 5 septembrie 1870, emis de Consiliul Şcolar al Seminarului din Huşi, aflăm faptul că această instituţie de învăţământ avea în arondare ţinuturile Fălciu, Vaslui şi Cahul, de unde s-au ridicat un număr 98 de preoţi. La acea dată, ţinuturile Vaslui şi Cahul erau lipsite de şcoli pentru preoţi şi dascăli, astfel încât rolul în educarea noilor generaţii de preoţi revenea Seminarului din Huşi, ce aparţinea de Episcopia Huşi.

Un refugiat, în urma ultimatumului rusesc din 28 iunie 1940, cum ar fi Alexandru Stribiţchi, absolvent al şcolii de cântăreţi din Chişinău, concentrat în Regimentul 10 Vânători staţionat la Roşiori, a cerut examinarea în cursul anului 1941 la şcoala din Huşi de cântăreţi bisericeşti...

Referitor la rolul jucat de această episcopie în a menţine vie flacăra spiritualităţii ortodoxe în spaţiul din stânga Prutului, mai ales într-o perioadă în care Basarabia era confruntată cu politica regimului comunist de desfiinţare a bisericilor, vom reproduce, în continuare, pasaje dintr-un document din anul 1943, realizat de către episcopul Grigorie Leu, purtând numele: *Dare de seamă asupra activităţii generale eparhiale cerute de Onor Minister cu adresa nr. 875/ 1943.*

Dintre publicaţiile eparhiei, amintim Cartea de rugăciuni, editată de P. S. Grigorie Leu în 12.000 exemplare, care s-a împărţit în întreaga eparhie, trecând şi graniţele ei, până în Transnistria, unde P. S. Episcop Grigorie Leu s-a deplasat în misiune în două rânduri.

Procurarea şi împărţirea broşurilor religioase, iconiţelor, cruciuliţelor, cărţilor de rugăciune, cum şi a celor din editura proprie, au satisfăcut, în primul loc, setea de religiozitate, dar ea a constituit bazele unei opere culturale şi misionare nu numai în eparhia noastră, dar şi dincolo de hotarele ţării, în Transnistria, prin cele două misiuni făcute de conducerea eparhiei noastre, în frunte cu P.S. Episcopul Grigorie Leu, când s-a mers la faţa locului şi s-au răspândit şi credincioşilor acestor laturi creştine Cuvântul Domnului şi cu care prilej s-a constatat o puternică viaţă creştină, asemănătoare în multe privinţe vieţii creştine din veacurile primare.

Îndată după eliberarea acestei provincii, Episcopia Huşilor a fost prima care a trimis misionari peste Nistru. Cea dintâi cercetare duhovnicească a Chişinăului a făcut-o P.S. Grigorie al Huşilor, în ziua de 21 iulie 1941. Oraşul încă ardea, din biserica soborului se scotea cenuşă şi jar, iar autorităţile încă nu se instalaseră. Au fost trăite atunci clipe emoţionante. La o săptămână, o altă vizită a adăugat întărire sufletească faţă de populaţia atât de greu încercată. Despre toate acestea s-a comunicat Onor. Minister.

La 18 septembrie acelaşi an a plecat prima echipă de preoţi peste Nistru. Echipa a avut în frunte pe P.S. Episcop Grigorie şi a fost alcătuită astfel: Episcop Grigorie Leu, pr. Anton Popescu, cons. ref. Huşi, protoiereu P. Alexandru – Huşi, pr. V. Spânu – parohia Şchiopeni – Fălciu, pr. N. Balan – Jigoreni – Vaslui, pr. M. Hogaş – Schitul Vovidenia – Huşi, pr. P. Cartaş – paroh Zorleni – Tutova, pr. Nicolae Isăilă – paroh Dobrovăţ – Vaslui, diac. Gr. Lungulescu – Episcopia Huşilor.

La începutul lunii octombrie a aceluiaşi an, Episcopia a trimis o nouă echipă de preoţi, alcătuită din: pr. Gh. Popescu de la biserica Înălţarea - Huşi, pr. M. Raicu de la parohia Pogăneşti – Fălciu, pr. Gr. Lupaşcu – Vineţeşti – Fălciu, etc.

Pentru sfintele slujbe din Săptămâna Patimilor şi a Sfintei Învieri din anul 1942, a plecat o a treia echipă, care a slujit la Tiraspol şi Odessa, compusă din: episcop Grigorie Leu, pr. Anton Popescu, cons. ref. Episcopia Huşi, S. Proteiereu P. Alexandru – Huşi, Pr. A. Ardeleanu – paroh Dobrina Huşi, diac Clement Gheorghiu de la catedrala episcopală Huşi, diac Chiprian Tambur.

Dar conducerea eparhială nu s-a mulţumit numai cu aceste echipe care au activat câteva săptămâni şi luni, săvârşind după preoţii militari cele dintâi botezuri, cununii, pomeniri de morţi, etc., ci a trimis şi preoţi cu şedere mai îndelungată, unii chiar peste un an...

Alina-Mihaela PRICOP
Asociatia Culturala "Pro Basarabia si Bucovina"

Important eveniment editorial:

APARIȚIA TRATATULUI DE ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

A apărut în aceste zile la editura "Universul juridc" o lucrare definitorie pentru condițiile de existență așe statului de drept și, de ce n-am spune-o, de mare importanță actuală pentru echilibrarea vieții noastre politico-administrative. Ea este datorată prestigiosului specialist în domeniu - prof. univ. dr. IOAN ALEXANDRU despre care, la apariția unei alte lucrări, regretatul Antonie Iorgovan scria următoarele:

"...Nu trebuie să uităm că fiecare dintre țările membre vine cu propria-i istorie în Uniunea Europeană, cu particularitățile sale, cu sensibilitățile sale, dar și cu aspirațiile sale. Nu trebuie, de asemenea, uitat că unele state membre ale Uniunii Europene sunt federații, altele au o organizare cvasifederativă, altele sunt state unitare, iar acestea din urmă nu acceptă organizarea teritoriului decât pe criterii administrative.

Lucrarea Prof. Ioan Alexandru ne îndeamnă la prudență, la cumpătare și, mai ales, la înțelegerea diversității și a istoricității . Soluția care a fost preconizată, de pildă, după cel de-al doilea război mondial, într-o parte a Tirolului nu se mai potrivește cu realitățile actuale și, în orice caz, cu cele din România.

Autorul, cu modestia proverbială care-l caracterizează, ne informează că suntem în prezența preponderent a unui material didactic, rezultat al prelegerilor din ultimii ani la Facultatea de Administrație Publică, a cărei decan a și fost, din cadrul Școlii Naționale de Științe Politice și Administrative. Poate din acest motiv și titlu lucrării, care conduce mai degrabă spre o lucrare cu caracter monografic, de sinteză și documentare, decât spre o lucrare de cercetare analitică aprofundată a fenomenului administrativ, cu proiecții personale în conceptele și principiile științei administrației.

În realitate, analizând conținutul lucrării, metoda de investigație și constelația de idei originale, cel puțin pentru doctrina românească, tragem concluzia că ***ne aflăm în prezența unui veritabil tratat de știința administrației***

Lucrarea este redactată într-un stil academic de excepție, pe alocuri cu accente literare, ceea ce face lectura nu numai accesibilă, dar și plăcută. Este o carte vie, în pofida materiei tratate, aproape în fiecare pagină cititorului i se pune o problemă, fie desprinsă din contextul informațional prelucrat, fie din reflecțiile proprii ale autorului. În alți termeni, cititorul este supus unei permanente provocări, adevărat, uneori, cu teze cam șocante, dar acesta este rostul științei administrației. Cum se știe, știința administrației trebuie să ofere soluții pentru perfecționarea administrației, pentru administrația viitoare, până unde merg aceste soluții este o problemă care ține de autor, de curajul științific, de imaginația științifică a acestuia. În alți termeni, opera este reflecția fidelă a personalității autorului, iar lucrarea la care ne referim, ca și celelalte elaborate singur ori în colaborare, de știința administrației sau de drept public, inclusiv de drept public comparat, fac dovada că autorul acestora este una din marile personalități științifice ale neamului"...

Pentru a da cititorului o imaginea de ansamblu a valoroasei lucrări, reproducem alăturat prefața semnată de profesorul universitar dr. Ion Dogaru, membru corespondent al Academiei Române

P R E F A Ț Ă

În Tratatul prefațat de noi se exprimă cu putere reputatul teoretician în domeniul dreptului administrativ și al științei administrației și, deopotrivă experimentatul practician în domeniul administrației publice fiind îngemănați în unul și același specialist, profesorul Ioan Alexandru.

Așa cum ne-a obișnuit, autorul ne propune, de data aceasta *in extenso*, sub forma unui TRATAT, abordarea unei tematici extrem de *interesante* și *actuale* asupra *administrației publice*.

Alegerea inspirată a titlului a fost în așa fel aleasă încât să poată sugera *ab initio* abordarea interdisciplinară a fenomenului administrativ. Și aceasta pentru că de-a lungul timpului, profesorul universitar dr. Ioan Alexandru a publicat numeroase lucrări de drept administrativ, de drept administrativ comparat și de drept public european, precum și numeroase studii și eseuri, toate *trădând*, deopotrivă formațiunea sa de bază - aceea de jurist - și, bineînțeles, *vocația* sa de cercetător în domeniul căruia i se subsumează Tratatul.

Cât despre *vocația* autorului pentru domeniul abordat, este interesant și meritoriu faptul că întreaga activitate didactică și științifică privită în evoluția ei, a fost marcată de mereu nemulțumitul din El, care l-a determinat să nu se limiteze la abordarea pur juridică a organizării și funcționării administrației publice, ci să întreprindă cercetări deosebit de importante în domeniul Teoriei și Științei Administrative, apelând la metode și tehnici de căutare proprii sociologiei, științei politice sau managementului public.

Numeroasele lucrări în domeniul juridic ori în care a abordat fenomenul administrativ în plan interdisciplinar pentru care a fost laureat de opt ori cu premii ale Uniunii Juriștilor din România, i-au îngăduit autorului să elaboreze lucrarea de față intitulată pe drept "TRATAT".

Suntem convinși că la denumirea de "TRATAT" autorul a ajuns după lungi ezitări și, din câte știm, această denumire i-a fost sugerată de reputatul și regretatul profesor Antonie Iorgovan care, în prefața ediției a IV-a a lucrării "Administrația publică" preciza că profesorul Ioan Alexandru "cu modestia proverbială" a elaborat și publicat o lucrare cu caracter didactic, subintitulată "Lecții de administrație publică", în realitate, conținutul și metoda de investigație cum și constelația de idei originale, cel puțin pentru doctrina românească, l-au îndreptățit să afirme că suntem în prezența unui "*veritabil Tratat de știința administrației*".

Or, lucrarea la care se referea reputatul specialist este punctul de plecare și, în același timp, constituie banca de idei, reguli, principii, informații și rezultate ale cercetărilor proprii pentru tratatul de față. Iată de ce, alăturându-ne sugestiei amintite, considerăm și noi că, în multitudinea calităților lucrării, caracterul de cercetare fundamentală justifică pe deplin calificarea ei ca fiind un veritabil tratat.

În raport cu lucrarea amintită, considerată de literatura de specialitate ca un veritabil tratat, lucrarea de față cuprinde serioase dezvoltări materializate în structura mai complexă și în sporirea ponderii juridice, păstrând însă caracterul unei analize interdisciplinare, ceea ce face ca tratatul să se înfățișeze a fi unic în peisajul doctrinei românești contemporane. Credem că acesta este meritul principal al lucrării care, la cunoștința noastră, oferă cea mai amplă și reușită imagine interdisciplinară asupra administrației publice.

Într-un mod cu totul particular atrag atenția opiniile temeinic argumentate ale autorului în privința autorităților românești și, mai ales, cele privind "*rolul statului*" ori cele referitoare la "*derapajele exercițiului democratic*" abordate în Partea a opta Capitolul I, în care autorul lansează teoria "*autocrației elective*" și semnalează "*deformările patologice ale structurilor democrației constituționale*", dar și necesara și excelenta analiză din Partea a zecea, Capitolul II și III, unde se demonstrează "rolul fundamental al statului națiune în procesul de integrare", concomitent cu "*necesitatea continuării reformării instituțiilor U.E.*".

Considerăm că în prefață ar fi prea mult să ne referim la cele zece părți însumând 33 de capitole ale tratatului, de aceea ne rezumăm la a face câteva importante sublinieri. Mai întâi, remarcăm efortul constructiv și absolut original al autorului reflectat în structura lucrării și în conținutul fiecărei părți. În al doilea rând remarcăm abordarea amplă a temelor specifice materiei. Apoi, valoarea comparatistă a cercetării întreprinse în care numeroasele argumente evocate, ordonate și valorizate conduc la ideea exprimată de numeroși specialiști și experți în drept administrativ și știința administrației, conform căreia azi asistăm la o evoluție necesară, firească și benefică spre valori și norme administrative comune statelor Uniunii Europene. Și aceasta, pentru că acest proces obiectiv ireversibil este ușor frânat de faptul unanim recunoscut că în dreptul administrativ formele instituționale se dovedesc a fi rezistente la schimbare. Tot astfel, o extensie a acestei constatări o regăsim și în relația dintre administrație și cetățean, cum și în întregul stil de administrare, expresii intrinseci ale particularităților naționale, așa cum rezultă din abordările subsumate Capitolului II intitulat "Criza administrației" din partea a opta.

În sfârșit, considerăm că suntem în prezența unei abordări ample care se vrea și reușește să dea valoare de excepție unei lucrări monumentale deosebit de utile juriștilor, dar și tuturor acelora care sunt implicați în activități ce țin de domeniul teoriei și practicii dreptului ori de domeniul teoriei și practicii administrației publice.

Suntem convinși că prin întreaga Sa operă al cărei corolar îl constituie tratatul de față autorul său, prof. univ. dr. Ioan Alexandru, își asigură un loc special în doctrina noastră de specialitate. Astfel, prin profunzimea abordărilor sale științifice și prin numărul mare de lucrări, profesorul Ioan Alexandru a realizat o operă care onorează deopotrivă știința juridică și știința administrației din țara noastră, contribuind la descifrarea incertitudinilor din cele două domenii, la dezvoltarea teoriei din aceste compartimente și la ameliorarea activității de corectă interpretare și aplicare a normelor juridice.

Prof. univ. dr. Ion Dogaru
Membru corespondent al Academiei Române

flux de știri culturale - www.cartesiarte.ro - flux de știri culturale - www.cartesiarte.ro

(continuare din pag.5)

Educației Permanente – Festivalul Șanselor Tale. Manifestarea cuprinde simpozioanele cu tema: „Interefereța știință-religie. Perspective în noul mileniu", respectiv „Sănătatea mileniului III – o mare provocare", dezbaterea „Dialogul intercultural în spațiul european al învățării", precum și masa rotundă „Răspunde azi educația cererii de formare a pieței muncii?"

În perioada 18-20 noiembrie, în cadrul ciclului de cultură cinematografică, Casa municipală de cultură, în colaborare cu Ambasada Republicii Portugalia la București, propune clujenilor vizionarea unor filme artistice portugheze de lung metraj, în cadrul manifestării intitulate „Zilele filmului portughez"..

În aceeași perioadă, iubitorii de artă vor putea admira expoziția tematică sub genericul „Clujul de altă dată".

Cu participarea d-lui Laurențiu Damian, prorector al U.N.A.T.C. București, se organizează, între 25-27 noiembrie, un „masterclass cinematografic". Cinefilii clujeni vor avea posibilitatea vizionării unor producții recente ale unor cunoscuți regizori tineri romîni: Mungiu, Porumboiu, Mitulescu etc.

Spre sfârșitul lunii noiembrie, Casa municipală de cultură dorește să marcheze, prin expuneri, o expoziție foto-documentară și un spectacol muzical folcloric, realizat cu participarea unor nume consacrate din muzica populară ardeleană, împlinirea a 90 de ani de la făurirea statului național unitar român. Vom colabora la realizarea acestor activități cu Academia Română, Univer-sitatea „Babeș-Bolyai", Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, precum și cu Centrul județean pentru conservarea culturii tradiție-nale Cluj,

Pe tot parcursul aceleași luni programul include, sub genericul „educația permanentă pentru adulți", activități: conferințe, expuneri, dezbateri etc., inițiate și organizate de Universitatea populară, în colaborare și în parteneriat cu instituții universitare și cu personalități marcante ale vieții noastre cultural-științifice, pe teme de actualitate și de larg interes pentru comunitatea clujeană.

Adăugăm la acestea, activitățile curente, lunare, ale cenaclului literar „Vasile Sav", care-și desfășoară activitatea sub egida Casei municipale de cultură și a Ligii Scriitorilor Români.

Invităm, totodată, pe cei interesați să participe, și în cursul lunii noiembrie, la întâlnirile săptămânale ale cercului de Esperanto, la cursurile de informatică și de formare profesională pe care le organizăm, la cinemateca de marțea, la cursurile de inițiere muzicală pentru copii sau la cursurile de educație plastică.

ORGILE DIN ȚARA BÂRSEI

Desfășurarea celei de-a șasea ediții a Festivalului demuzică clasică "Musica Coronensis", în perioada 19-26 octombrie, a fost asigurată de Parohia Bisericii Evanghelice CA Brașov, cu sprijinul Ambasadei Germaniei la București.

În cadrul Festivalului brașovenii sau turiștii au fost invitați într-o excursie pentru a vedea și asculta patru dintre cele mai reprezentative orgi din împrejurimile Brașovului - orgile istorice din Țara Bârsei, de la Prejmer, Hărman, Hălchiu și Ghimbav. Cu această ocazie a fost inaugurată și orga din Ghimbav, restaurată în ultimul an, de maestrul Ferdinand Stemmer, un elvețian care s-a stabilit în urmă cu cinci ani la Hărman, unde a pus bazele unui atelier de construcții orgi și tâmplărie, o adevărată școală de ucenici Întreaga orgă a fost desfăcută bucată cu bucată, dusă în atelierul meșterului și apoi reconstruită în biserică. Fiecare dintre cele 900 de tuburi a fost reparat sau înlocuit cu altul, construit după același calapod. În plus, lemnul din care a fost construită orga a suferit de pe urma carilor, fiind necesar un tratament special care să-i redea calitățile.

TEATRUL DIN PIATRA NEAMT ILA 50 DE ANI

Ediția a XXIII-a a festivalului de teatru din Piatra-Neamț adduce si o emoționantă aniversare: teatrul care găzduiește acest tradițional festival împlinește 50 de ani.Aniversarea este o ocazie prielnică de reamintire a celor mai frumoase și de valoare momente din istoria Teatrului Tineretului.

ÎNCEPE O TRADIȚIE FRUMOASĂ

„Novotel" este noul hotel de lângă Palatul telefoanelor, ridicat pe locul fostului Teatru Național pentru tradiția căruia și-a făcut datoria oferind teatrelor bucureștene chiar spațiu pentru a lansa stagiunea de toamnă. Astfel, în spațiul din fața hotelului trecătorii au putut urmări fragmente din diverse spectacole prezentând noua stagiune chiar pe Calea Victoriei, iar iubitorii de teatru avizați, s-au bucurat de ce le oferea fostul Pod al Mogoșoaiei. Timp de trei seri esplanada hotelului Novotel s-a transformat într-o imensă scenă, fiecare teatru având la dispoziție câte un ecran pe care se derulau montaje din spectacolele pregatite sau declarații și invitații ale artiștilor care le joacă.

FESTIVAL MONDIAL DE UMOR

Dupa succesul care l-a introdus in circuitul mondial al festivalurilor de CARICATURA, fiind cotat cu 4 stele, Festivalul de la Calarasi - unul dintre cele mai mari din Estul Europei, cunoaste, cu editia 2008 o dezvoltare exploziva. Incepand cu aceasta editie, a devenit Festivalul Mondial de Umor de la Calarasi,

PILIUȚĂ - IN MEMORIAM

La Botoșani, Agafton, Ipotești s-a desfășurta un amplu Simpozion național de pictură, având ca obiectiv principal lansarea Premiului Național „Constantin Piliuță" care va stimula participarea la edițiile viitoare ale acestei manifestări ce se dorește a deveni tradițională comemorându-l pe artist și promovând talente noi ca urmași ai acestuia.

DUNĂREA-AXĂ INTERCULTURALĂ

Direcțiile județene pentru cultură din județele adiacente dunării au înițiat acțiuni culturale pe tema care dă titlul evenimen-tului: "Dunărea - Axa comunicării interculturale" care se va desfășura vreme de un an.

Toma George Maiorescu la 80 de ani

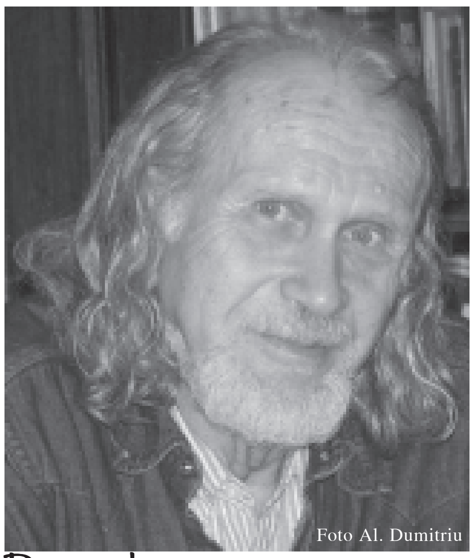
Foto Al. Dumitriu

Drumul

Eu nu vând și nu cumpăr
Cenușa Crucii pe care a-i fost răstignit
Dar ca martor al acelei
Dramatice crucificări
Am dreptul moral sa afirm
Că aceea Cruce
N-a putrezit în pământ
n-a fost tăiată-n așchii-talisman
și n-a fost mistuită de flăcări
Imediat după ce El
A fost coborât și pus în lințoliul alb
Pe Cruce a fost ridicat Celălalt
După săvârșirea Acestuia
Crucea a fost preluată de Altul
Și-n fiecare clipă de Altul
Până-n vecii vecilor

De aceea vă spun vouă
Eu nu vând și nu cumpăr
cenușa Crucii
ci doar martor
al trecerii ei de la Unul la Altul
vreau să vă rog
să vă împăcați cu gândul
că nimeni nu poate fi salvat
de Drumul Golgotei

Tabloul dinamic la început de mileniu

Aleargă vaci nebune
Mugind peste Europa
Piei satană – strigă
Starețul Cleopa
Piroane ruginite
În inimi de cârpe
Marionete își caută
O nobilă stirpe
Strigoii moroii
Vin în șiraguri
Ungeți geamuri și praguri
Cu gaz și mujdei
E noapte de Sfântu Andrei
Speriați pompeianii
Se scoală din lavă
Să sară drept într-o
Oglindă concavă
Balenele nopții
Din cupe s-adapă
Lupi în cagule
Înoată sub apă
Imobil stă centrul
Roții de car
Luna-bolid s-a oprit
Într-un par
Jongleurii de fisc
Licitează creanțe
Bocancii cu țintă
Se-nfundă-n speranțe
Cum se mai schimbă
Măști și proiecte
Omul clonat
Zâmbește-n prospecte
Ajută transplantul
De creier sicofant ?
Măsori cronometric
Tranziții-n neant ?
Cu pocnet de bice
Și-n zgomotul capselor
Interferențele
Bruște sinapselor

Când becuri de-alarmă
Pâlpâie-n Mall
Pe străzi se multiplică
Regele gol
Ruleta rusească
Rulând era coxului
Cere-autonomia
Nonparadoxului
Stanislawski dormea
Cu păduchioșii-n azile
Dar arta n-o afli
În jocul de bile
Autenticul nu-i
Real-informațtie
Ci harul turbat
Ci starea de grație

Unul in trei

Pe un camp nesfarșit
in halate lungi de in
Moise si Mahomed rătăcesc
fără o directie anume stabilită
ei caută crâmpeie / zdrențe / sfărămituri de copii
sfartecati de bombe

Aș extinde metafora lui Evtușenko
convocându-l la răscolirea spațiului
și pe Isus
intregind astfel un sens cu care
sunt sigur
prietenul meu poetul rus
va fi de acord

Deci pe nesfârșita pustietate de sticlă
luminată când de-un soare muiat în sânge
când de-o lună ingălbenită de spaimă
Cei Trei
Moise, Mahomed si Isus
(după ce Unul-Unicul a fost sfâșiat în trei
Și arealul sufletesc parcelat)
caută împreună
însângerate ciozvârte de prunci
Ei știu:
fără recompunerea întregului
nu poate exista resurecție
Doar într-un târziu
când umbrele se vor lungi
Cei Trei își vor da seama
că sub pașii desculți
scrâșnind cioburi de sticlă
nu zac numai rupturi de copii
ci ciopârîțită
insăși făptura lor

Că de fapt
căutând impreund frânturile celor ce
n-au apucat să pipăie viitorul
(ca recompunându-le să le restituie vieții)
Ei iși reintregesc Sinele sfâșiat
redimensionând la statura originală
Unul-Unicul
fără-nume fără chip
din toate din toți
din fiecare
Indivizibilul.

Jnsomnie semantică

demența cuvintelor supraponderale
alergând spre panglica intinsă la finișul cursei
retorica anxioasă a convențiilor
incercând canonul pe mai multe voci
silabe eviscerate scandate unison
metamorfoza insignifiantului în personalitate
codul ambiguu al conversațiilor mondene
căutând fața ascunsă a fonemei
seductia reconfortantă a discursului public
tranchilizând revoltele spontane
apologetica provincială a sintagmelor notabile
petalele decolorate ale vocabulelor
plutind stângaci ca un nor inutil
cuvinte întoarse pe dos
ca o haină prea uzată
cuvinte stresate
schilodite
rupte in două
violate de sens
împleticindu-se bâlbâindu-se
cuvinte muribunde
contur netrupesc
rătăcind dezarticulat
gura plină de pământ
piatra tombală tăcerii
cimitir semantic fosilizat
depozit de speranțe calcinate
iluzii descompuse-n putregai
pietrificate-n pulberea oaselor

Acarianul auriu

De un timp încoace
La o palmă de colțul ochiului stâng
A inceput să atârne un fir

Mai tarziu s-a agățat de el
Căutând să se legene
Un păianjen auriu

Am încercat să-l înlătur printr-un
Gest ferm
Dar mâna mea n-a bătut decât aerul
Am crezut apoi ca e probabil
Un fir de păr rebel
Și razele soarelui răsfrângându-se
Îmi creează halucinații vizuale
Dar păianjenul auriu
Apărea si la cerul înnorat

Oculistul mi-a făcut un fund deochi
Dar n-a găsit ce să sfideze normalul
De altfel la sfârșitul vizitei
(După ce a tăiat factura)
Mi-a mărturisit ca el însuși
Vede uneori în colțul ochiului
(Când stâng când drept)
Un fir atârnând probabil
tot un acarian
Dar nu-i dă nicio importanță
Și mă sfătuiește
Să-l trec și eu cu vederea
Căci
Nu-i așa domnul meu
Câte nu ni se par că apar
Fără să existe măcar ?

De Sânziene

Arcuri de triumf din papură verde
semeață
și cununi de sulfină culeasă pe
ceață
cortul întins pană-n fundul livezii
și orzul gălbui prin febra amiezii
și nunta pupilei de brigadier
în aer junghiatul țipăt de vier
tarafu-l acoperă abil și subtil
„hai cu mine
drag copil

să ne dam în ringlișpil”
vecinul (care a trăit cu maică-sa
până
la înhumare)
și-a scos chelia în soare
la metalo-casnica din nou inventar
pentru „reașezat,,
(sodă ? lemn ? mânzat ?
doar nu se scoate la mezat un
cnezat !)
în baltă nu se scaldă nimeni
de Sânziene e zi rea de înec
în pădure școlarii se întrec
avizi
„cine adună-n butoaie mai multe
omizi ?”

Doi poeți români din țări străine prezentați de Maria Diana Popescu

LUCIAN HETCO ÎN FLAGRANT DELICT DE SENSIBILITATE

„Dreptul la culpă”, surpriză extrem de plăcută pentru iubitorii de poezie, apare la Cluj-Napoca, la Editura EIKON, purtînd apostila domnului Lucian HETCO, redactor-șef al revistei Agero din Stuttgart. Spațiul înlăuntrul căruia se desfășoară itinerarul poetic al volumul este delimitat de către autor cu gîndul de a reuși să recomande cititorului un popas ispititor, inegalabil, creat cu migală și cu dragoste din cuvîntul românesc.

Caracterul spontan al poemelor este împins de însuși autorul lor spre profilul unor ilustrate sufletești, ale unor însumări trăitoare de „mea culpa“, cărora le acordă cu asupra de măsură semnificația/semnificantul metodei teoretizate. Iată, fără îndoială, spontaneitate vie, sub imperiul semnului neîndoielnic al caracterului de creație literară trăitoare: *„Dacă ar fi fost așa,/cum nu putea să fie,/neavând voie și neținând/seama de/Zgomot,/și de coarde de suflet,/ de simț și plăcere,/Dacă ar fi/fost voie/Să fie așa,/cum ar fi putut să fie,/ținând seama de suflet, de simț și de/ Bucurie,/Dacă ar fi rămas așa,/cum ar fi trebuit să rămână,/fără Zgomot și/cu coarde în suflet/cu Simț, dar fără/Iubire,/Dacă ar fi putut să fie așa,/cum nu putea să fie,/ de prea mult Zgomot/Și Simț/ Și Iubire,...”*.

Limbajul conceptual/vital, repetabila prezență a conjuncției „dacă”, acceptarea contradicției cu propriile trăiri dau cititorului de înțeles cît de frumos, cît de liber se arată poetul învins de fluxul schimbării în contact cu viața care îi modifică nu numai trăirile, ci și eul ce le caută justificare. Căutarea autenticității unei trăiri în ciocnirea unor contradicții constituie izvorul forței poemelor sale.

Legat de acest aspect al analizei, poetul Lucian ne apare stăpîn pe stilul îngrijit, pe suflul proaspăt și îndrăzneț, pe înnoirea și reanimarea mecanicii reci în care scriu majoritatea postmoderniștilor: *„Sunt în neputință,/într-o stare absolută de/Trezire/ca punct de asalt,/ oriunde aș fi fost aruncat,/Mereu la mijloc de infinit/Perpetuu omenesc în culpă,/prizonier al distanței/cu dreptul la existență./Mă adâncesc în detaliu/Percepând ființarea/Așa -/Când mă sucesc,/Mă răsucesc și mă/Deslușesc/omenește./Sunt,/gândind dreptul meu banal la/realitate,/ Precum cifrele,/minuțios și geometric – un Algoritm,…”*. „Conștient” de *„Teatrul iluziilor”* existențiale, poetul Lucian Hetco „folosește” poemul nu numai ca pe o demonstrație de belcanto, ci pentru afirmarea unui preaplin, constituind expresia trăirilor intime, pasionale ale personalității sale, dar și ale celor din structura realității, a existenței, poemul devenind astfel efectul unei organizări estetice sensibil/eliberatoare și nu efectul unei propensiuni spre confesiune: *„Nu mai am nevoie de/sfertul de oră de aplauze personale./…Singura mea putere/ cu adevărat/se consumă/ la sfârșit de morală.”*

Cititorul se lasă cuprins într-un cerc de judecăți, își pierde puțin cîte puțin conturul, solidarizează cu eul auctorial, cu lumea poetului necesară la fel ca o claustrare pentru meditație lăuntrică: *„Sunt din nou la limită/Cu Existența,/Cu Hazardul/ și Slăbiciunile/Omului ce s-a însuflețit în/trecătorul din mine./…Fiind din nou la limită,/mă îndoiesc de granițe și palpabil./ Sunt călăuză prin Spațiu,/Încă o dată,/Spre Devenire…”*.

Versuri în sens de ambianță propice pentru întreaga ființă („Tăceam ca apa adâncă,/netulburat de picătura de-Apoi”) fac din unele poeme „o colivie de aur în centrul Spațiului”, după care tînjește în momentele exilului sufletesc. În altele, poetul „pătruns de cuvinte” caută iubire, încearcă să se completeze prin ele cu un alt eu, feminin, amintind de Sartre, pentru care această completare se traducea prin dorința de iubire exprimată carnal: *„Sărutându-ți fruntea,/ Îți sărutam gândurile toate deodată/,Și mă simțeam pradă dat/trupului tău./Mă voiam sclavul buzelor tale,/zvâcnind pătimaș din tâmple/la sânul tău,/încântat/ de primejdia cărnii.”* Folosind cu meșteșug și cu eficiență îmbinarea între meditația filosofică și artă, între inspirație și intelect (pe care poemele le reclamă cu multă elasticitate), e cert, Lucian Hetco se simte bine în haina suplă a versului, exprimîndu-și personalitatea cu problematicile sale, temperamentul creator și gustul pentru frumos: *„Idealismul meu/e-o armă,/atunci când mă încredințez/din nou/că lumea asta nu-i făcută/doar din vizibil,/ci cu atât mai mult/din nevăzute/,din cele fără de trup.”*

Vom găsi în *„Dreptul la culpă”* marile teme ale poeziei pentru care poemele pledează la

continuare în pag13

Toma George Maiorescu la 80 de ani

Piki (cel care a mâncat nasul și urechile
frațiorului-sugar) se-ntrece și el cu
Bălan cel buzat
„carele sparge geamuri mai multe la
accelerat”
(neapărat cel internațional de Ruse)
strigarea de nuntă de la 800-n sus e !
apa nu curge
grădinile au ajuns în stare litică
primarul cu intarziate pasiuni
arheologice
dezgroapă o vatră neolitică
numai ovăzul în câmp
și vidrele dorm tâmp

somn de sărbătoare
satul poartă flori la pălărie
și în gât ștergare
,,hai cu mine
drag copil
să ne dăm în ringlișpil”

Teama

undeva
în subconștient sau aiurea
pitită
galbenă
în zeghe
stă de veghe
gata să tremure
frica
de angoasa din noi
de cutremure
de război
de excomunicare
de necomunicare
de acel tsunami al urii
armăsarul acvatic
sălbatic
dezlănțuit
infinit
apocaliptic
ridicat în picioare
târând planeta
pe-o coamă de val
spre lagărul spaimei final
de exterminare

Plural

S-ar putea să n-am totuși dreptate
că nimeni nu mai caută țap ispășitor
că singularul s-a epuizat pe tarabe
ciudate
în fum de oase sau cârlige de-abator
ca azi complexul de vină se numește
plural
colac de salvare pentru ce-a fost și ce
este
că radiosul Mâine nu-i decât un prea
lung discurs
inaugural
mereu identic cu sine-n festine agreste

și timpul de observație s-a umplut de
private
orașe subterane saltimbanci si cisterne
nu se mai lansează Ciclon B din
aerostate
focoase de neutron așteaptă soluții
eterne
nimeni nu mai mână convoaie de
oameni sau vite
totul se dirijează pe terminale de
calculator
am renunțat să ne pierdem iluziile-n
vagoane
plumbuite
rătăcind linii moarte-n viitor
azi totul e mult mai simplu mai răspicat
clarobscurul s-a topit în noapte sau zi
cum spune Elytis - pretutindeni rahat
rahat în jos și sus cine știe ce-o fi
nu-mi plac intrebările ca niște săli
de-așteptare
și nici răspunsuri-fregate dispărând
pe unde
lumea e-o imensă pistă de decolare
cu avioane zburând în neunde
s-ar putea sa n-am totuși dreptate
și-om urni acest timp aparent
sculptural
chiar dacă-l impingem pe roți cam
pătrate
căci dreptul la viață se numeste plural

Labirint

nu umbăm după carul mare al
iluziilor
ghitara electrică ne țipă iubirile
dar mai mult absența lor împroșcată
cu var
romantici demitizăm sexul
lipim petice false pe blugii de văcar
inimi galbene și frunze roșii pe coate
și visul e-un petic colorat
pe latrina publică poate
purtam doliu universal sub unghii
pentru adevărul cu neutron sau
entropică
nu credem în geriatrie socială
în manichiură filantropică
în farduri politice
în pomezi cuvioase
în slogane învieri futurologie
în elixire miraculoase
nu ne târâm după carul mare al
iluziilor
numai că potecile noastre umblate-
neumblate
încurcate în paienjenișul social
nicăieri nu ies în spații curate
și nu găsesc ieșirea din labirint
și vai
cum să trecem prin mări de absint
și cum să călcăm cu cizme de geambaș
drept peste fără marginea tristeții
din sufletul nostru
încă pătimaș
inca trufaș
încă nu sinucigaș

Tinerețea mea

În ce depărtări
în ce lume antică
te-ai pierdut
sărmana mea tinerețe romantică ?

(Aripi albastre
nemărginit univers
zbotr infinit spre astre și vers)
Secole
ziduri de ceară
timp răstignit imprecis
ceasornic invers
rătăcit paradis

Ca în neguri contururi se șterg
cu glezne bătute în fiare alerg

Înapoi ?
Înainte ?
Nu știu...
Totul răsună
gol de sicriu
se sfărâmă în vid
se destramă

Caut și mi-e teamă

Unde-i cadavrul ?
Pe umeri cine-l duce
sus pe o vânătă cruce ? Unde și Cine
mi-l poartă
spre pecetluita de 7 ori Poartă ?
Înapoi ?
Înainte ?
Atât mi-au rămas doar: cuvinte.
Timpane de plumb
gâtleje strivite
ochi de sticlă umplute orbite.
Cine
dar Cine
îmi poate răspunde
Tinerețea mea unde e unde ?
Cine mă poate dar duce
La mormântul cu vânătă cruce ?

(Aripi albastre
nemărginit univers
zbor infinit spre astre și vers)

Au albit nopțile

Și dacă-ți spun: nu se mai poate
e pentru că au albit nopțile
și sensurile au rămas descoperite
e pentru că s-a comis un atentat la
cuvânt
și ideile au rămas goale
ca niște statui fără formă
Și dacă-ți spun nu se mai poate
cel care a înjunghiat cuvântul
și-a prins de omoplați aripi
iar cel care poartă cuțitul în spate –
aplaudă
Și dacă-ți spun: nu se mai poate
e pentru că sensul a rămas în afara
cuvântului

UN ADEVĂRAT “PRINȚ AL METAFOREI LA CURȚILE METAFIZICII”

văzut de:

Ștefan Augustin Doinaș:

„Poetul are, pe de o parte intuiția aspectului antinomic al cuvantului ca atare, care este și grotesc, și teribil:„Cuvintele cu ochi urduroși / și saliva prelinsă în colțul buzelor / urcate pe picioroange la idei / își fac apologia vigorii. / Ele evocă sperietorile din cucuruz / care balansate în vant / s-ar putea închipui / limbile de pendul ale apocalipsului..” (Cuvinte pe picioroange). Pe de altă parte, el are senzația alarmantă a golirii de sens a cuvântului, ceea ce îi prilejuiește încă o dată un raționament, dar de data aceasta vibrant prin confesia pe care o implică. (Cataritatu).

Practic, înainte de a ajunge la „cataritatu” vocala pură, fără nici un sens, poetul a cultivat popasul - întârziat până la vidarea de orice sens - asupra unui cuvânt oarecare. Exemple: Cuvântul absent și Autoscalp, două poeme din volumul Răstimp între cuvinte (1984) sau Fluturele și ploaia din placheta Singur cu îngerul (1982).

În fine, ultimul cerc ar fi acela al unui anumit tip de umor liric, greu de definit: un umor amar, care, ca în poemul Km 0, Stă în divulgarea absurdului și arbitrarului unei lumi, absurd și arbitrar ce rezultă din simpla abolire a unei biete convenții, dar a unei convenții așa-zicând fundamentale. De astă data, textul e francamente prozaic, procedeul ales fiind acela al ingroșării discursului pană la enormitate; constatand lipsa pietrei care, in piața Sf. Gheorghe, ar trebui să marcheze kilometrul zero, poetul exclama intr-un crescendo irezistibil: „Cum a dispărut fără să fi observat cineva fără ca vreunul să facă un semn fără să se fi oprit din drum careva și să urle fără să fi sarit din mormântul său decapitatul fără ca nimeni să dea alarma să trezească planeta cartierul cosmosul s-a furat doar kilometrul zero // Îți dai seama dacă a dispărut Km 0 nu mai există în fond nici Km 7 nici 77 nici 777 la puterea 7 cu perioadă sau fără Nimic // Înseamnă că a dispărut orice punct de pornire că nu mai există nici dreapta nici stânga nici sus nici jos nici înainte nici înapoi Înseamnă că nu mai există distanța cu alte cuvinte dacă intind un deget nimic nu mă impiedică să ating botul de bronz al armăsarului lui mihai cel mare să mut arătătorul de pe big-ben la ora bunului plac să-mi trag in inelar veriga lui saturn si refuzând strigătul pe nisip al grecului: noli tangere circulos meos să fac și să refac după imaginatie și capriciu toate cercurile Universului...»

În anul cand un număr rotund de cercuri marchează trunchiul vieții sale, mi s-a părut că aceste cercuri poetice asigură activitații lirice a lui Toma George Maiorescu un profil personal, remarcabil, demn de a fi degajat de sub mașile care mult timp l-au obnubilat.”

Prof. univ. dr. Paul Miclău:

„ Toma George Maiorescu inaugurează o serie nouă de poezie într-o definitivă de autor. El preia direcția modernității, a avangardei istorice, cum se spune. Subliniez că poezia lui este un discurs, ceea ce nu se poate afirma despre orice producție poetică. Multă poezie se sclerozează în texte ce tac. La Toma George Maiorescu poemul e dominat de tensiune, el se procesualizează, devine incandescent, exploziv, se face, altfel spus, discurs. Acest discurs este, așadar, unul modern. Mai întâi prin renunțarea la analogie, la mimesis, iar în plan discursiv la metaforă, în favoarea metonimiei procesuale, de mtilte ori ipotetice sau optative.

Toma George Maiorescu nu este un simplu suprarealist; am putea să-1 plasăm in marginea suprarealismului, cum obișnuiesc să spună istoricii curent. El nu cultivă devenita clasică suprarealitate a lui Breton, ca sinteză explozivă dintre real și vis, motivată de străfundurile inconștientului. Poetul cultivă paradoxul inconștientului (și subconștientului) conștient. Volumul, nu întâmplător, este împărțit în cinci obsesii, lămurite semantic în „Argument” și subtitluri, dar tratate în grele, ambigue și seriale simboluri care se întemeiază pe o savantă punere în scenă a trăitului poetic.

În reverstil medaliei, Toma George Maiorescu practică o poezie de idei, mai bine-zis de alcătuiri ideatice. Dar, atenție, logica clasică nu-1 mai satisface, căci el trăiește în cunoștință de cauză epistema secolului nostru, marcată de relativismul einsteinian, de complementaritatea ipotezelor fizice, de presiunea unor noi logici ansambliste sau întemeiate pe vag, pe „flou”..

Călător, autor de reportaje și interviuri, Toma George Maiorescu este și poetul mediatic tentat, așadar, de poezia realului, a cotidianului...

Discursul poetic al lui Toma George Maiorescu este modern și prin dimensiunea lui metalingvistică. Nu este, însă, vorba la el de un textualism ieftin, ci de răscolirea liantului dintre lume și limbaj. Cu mulți ani în urmă am scris despre „calul ca limbaj” la Toma George Maiorescu, cu reflecțiile semiotice de rigoare. Nu însă metalimbajul ca atare se instalează în poemele lui. Aș spune mai degrabă că este vorba de ceva mai profund, un fel de metapragmatică sau, mai circumscris, un metadiscurs.

Pe linia reflecției, Toma George Maiorescu este astăzi promotor al „ ecosofiei” pe care o predă la nivel universitar, întemeind teoretic discursul ecologist pe care l-a apărat, inițial, la nivel politic. Reconfortant, nu? El umple un gol în ideatica și cultura noastră, după cum a umplut semnificativ spații decisive in câmpul literelor românești.

rătăcind orb între gestul mecanic și
șreang.

La Zidul Plângerii

Și-a culcat pe o bancă arma „Uzi”
Și-a suflecat cămașa kaki
Și descifrand tainice indicații grafice
a început să-și înfășoare pe antebraț
benzile negre.
Poate ca Dumnezeul părinților săi
a rămas la Auschwitz sau aiurea
Poate nici Dumnezeul copilăriei sale
incă n-a revenit din exil
dar și-a legat pe frunte
cutiuța neagră cu porunci
și cu bocancii grei de pulberi s-a
apropiat de Zid
O Doamne ajuta-mă să-ți indeplinesc
poruncile
(și nu în ultimul rând legea aproapelui)
se ruga soldatul leganandu-și trupul
deșirat în
fața Zidului
Dacă lacrimile vârsate la Zid s-ar aduna,
picătură cu picătură cel mai greu fluviu
al lumii ar porni de aici
Dacă din fiecare dorință rostită aici s-ar
aprinde măcar o flăcăruie de opaiț ar fi
atâta
lumină în lume că n-ar mai incăpea
nici măcar umbra
firului de iarbă

Ajută-mă Doamne să prefac nisipurile
în livezi roditoare și lumina Ta în
dragoste
pentru aproapele meu
Îți mulțumesc o Doamne pentru
pământul acesta sfânt
de unde nu mai pot fi gonit (nici în
convoaie de abator
nici ca un Câine de pripas)
numai pentru ca sunt ceea ce sunt
Și dacă Tu ești ceea ce ești ajută
Doamne
ca iubindu-mi aproapele ca pe mine
insumi
să mă iubească și el la fel. / Amin.

Haosul - ordinea maxima

1
Haosul e ordinea maxima
într-o dezordine absolută
2
Dragostea e starea de fluidizare a
Sinelui
când acesta se revarsă în Celălalt.
3
Adevărul e absenta alternativei
Minciuna artistică - dimpotrivă
4
Arta este drogul prin care
Eul amețit
Se aruncă intr-un Timp ideal
5
Unde incepe clonarea
Agonizează metafora
6
Iubirea e iezerul Sinelui
Irupt în havuz
Să lege pământul de cer
7
Poezia
orgasmul stării de grație

Nicolae Dragoș la 70 de ani

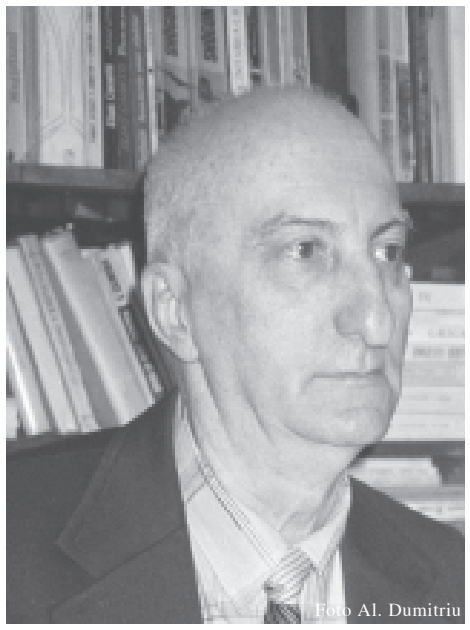
Foto Al. Dumitriu

Călătoria

Călătorie-n pagină de carte:
O lume fără de contururi

Drum din departe-n mai departe
Urcat acum, urcat de-a pururi.

În litere, lumina-mparte
Aureole din azururi.

Învie-n gând cuvinte moarte.

În viața lor mă răstignesc de-a pururi.

Prețul adevărului

A suspectat cuvântul,
L-a pândit, învinovățindu-l
Că ar putea trădător deveni,
Cu adevărul, cu trăirile adevărate.

N-a mai observat când cuvântul
Și-a pierdut aparentul trup,
Coastele fragile, născute
Din tot felul de semne
Sumețindu-se să-și spună litere,
Devenind o simplă și limpede
Pată de sânge...

Numai așa se poate măsura
(a înțeles într-un târziu)
Prețul adevărului,
El însuși fiind acea floare roșie
Ce colora indiferentul caldarâm.

Dincolo de...

Încerc să-mi imaginez conturul cuvintelor,
Să trec dincolo de umbra literelor,
De literele cărora li se dă dreptul
De a însemna ceva, dar nu și viață.

Într-un târziu (după un dificil refugiu dincolo de aparențe) urc
Drumurile stâncoase, periculoase ale muntelui.

Aud aruncându-se în disperarea hăului cascadele
- sinucigașe fete despletite -
Văd caprele negre scriindu-și baletul
Mereu pândit de riscuri, pe crestele inaccesibile,
De unde sondează hăurile
Prin rostogolirea pietricelelor,
Desprinse de sub copitele dăruite
Cu premoniția primejdiilor.

Urc, urc muntele fără sfârșit...

Nu-i nici o speranță să ajung la capătul drumului,
Acolo, unde fierestrăul soarelui taie litere enigmatice
În cutezanța disperată a stâncilor.

Până când, într-un alt târziu, înțeleg:
Muntele inaccesibil, ce-mi refuză taina ultimului pisc,
Pot eu însumi deveni. Muntele urcând muntele.
Eu însumi umbră continuă, cârjă din carne totodată.

... Așa se întâmplă ori de câte ori
Închizi ochii să-ți imaginezi conturul cuvintelor.
Fără să vrei devii umbra literelor...

O amintire cu margini ce se estompează
Odată cu apusul soarelui

Hieroglifa

Urma fragilă a mâinii ferme:
Scrierea lapidară
Pe rămășița unui vas de lut.

O povestire în culori simple.

Gest de înțelegere
Pentru zeii care au cedat
Dreptul de a fi trecuți
În nemurire,
Justificându-li-se
Fuga din clipă.

Poate o petală

Să-ți mai trăiești odată viitorul
Doar amintirea cârjă-ți poate fi.

Încet, sfielnic vei opri piciorul
Pe pragul dând tăcut în altă zi.

De-acolo, din înalt, de lângă aștri
Privi-vei lung spre plopii fără soț.

Livrești, veni-vor să-ți subjuge-albaștri
Și clipa vrută, dar și anii toți.

Va-ntârzia din drumul vast izvorul,
Poate-o petală floarea-și va desprinde.

Vei mai trăi odată viitorul,
Ascuns demult dincolo de cuvinte.

Tulpina însângerată

Viața, clipă lungă,
Uitându-și începutul,
Copac ce lasă vremea
Să-i sângere tulpina.

Indiferent și veșnic,
În așteptare, lutul
Ascultă cum adoarme
Pe vastu-i trup lumina.

N-am fost în măreția
De semne vagi, confuze,
Doar mersul fără umbre
Al unei simple gâze.

Evocare

Astă seară, un ospăț feudal cu Villon
Vreau să fac și să-l chem din tăceri.
O să-i torn în pahar, ca un brav gentilom,
Vin etrusc, hărăzit pentru marii boieri.

În târziu, zimți de stele s-or izbi de pahar…
Prin milenii, n-om ști când pornim, încotro.
Spre-a nu face peste ani pașii mici și-n zadar,
Enigmatic și tandru pe copilul Rimbaud
L-om chema, din alt veac, să ne poarte
De aici până-n moarte.
Și de-acolo cu un pas mai departe.

Pândă

Cu pleoapele deschise
Oglinda apei doarme,
Suveica lunii-și țese
Prin stele pânza moale.

E ceasul când sub nuferi
Cresc stelele-n adâncuri,
Când păsărilor visul
Le dă tăcut târcoale.

Sunt curcubeu în care
Se-aprind apuse drumuri,
Și umbră sunt când trupul
Se-ascunde unde nu-s.

Tu nu mai vii de-o viață.
Ori poate de mai multe.
E așteptarea pânda
Miracolului dus.

Nu se știe când și unde

Pe același drum știut
Vom merge-o vreme amândoi.
Ca din întâmplare-apoi,
Înoptat , unul din noi
Va privi tăcut spre lut.

Fără trup și fără loc,
Trist va fi la o răscruce.
Pasul moale îl va duce
Spre o nevăzută cruce
Din tărâmul echivoc.

Va rămâne celălalt
Singur drumul să și-l ducă
Sub al cerului brocart
Prins între abis și nalt
Viețuind într-o nălucă.

Amintirile să-și poarte
Încă-o vreme-i vor fi date
În adânc întemnițate
Peste zile, mai departe
Și de-acolo până-n moarte.
Nu se știe cât și unde,
Nici a cui va fi povara…
A celui ce nu răspunde
Când se-ntunecă vioara
Și-n priviri se lasă seara ?
Ori a celui scris să-și ducă
Pasul după o nălucă ?

Ne-au căzut pe față frunze...

Nu mai am nimic să-ți spun,
Nu mai ai nimic să-mi spui…

Doi poeți români din țări străine prezentați de Maria Diana Popescu

(continuare din pag.11)

modul pasionant și liber. *„Și în dreptul meu suveran,/eliberat/în drumul spre răbdare,/din neliniști /prin răgazurile soartei,/savuram scurta permisie/între întâmplare și conștiință,/ exercitându-mi activ/dreptul la culpă.”*

Pentru un poet care privește creația ca pe un act al cunoașterii de sine, legat prin fibrele ei vitale de existența de facto (străduindu-se să arate valoarea de adevăr), creația sa poate fi un factor de atracție fundamental: *„Moartea mea nu va justifica nimic/Nici măcar trecerea timpului,/cu toate acestea m-am străduit/să creez detalii,…”*.

GEORGE ROCA, UN ROMANTIC AVANT LA LETTRE

L-am citit pe George Roca(poet român ajuns în Australia) în ceasul de cochetărie poetică, un rol ce i se potrivește de minune și care l-a ținut în toată vremea sub semnului lui de influență indiferent de universul căruia i-a fost „prizonier geografic”. Cele cinci cicluri, „De iubire”, „Evadare din spațiul virtual”, „Amintiri”, „Cromatică australiană”, „Antipozi”, conțin poeme limpezi, coerente, focalizări romantice, oralitate în discurs postmodern, din ambele cîte ceva; un gen de proiecțiuni, de prelungiri organice ale sensibilității, înfățișări cristalizate ale lăuntrului său, după chipul și asemănarea sa.

Versul se revarsă asupra lor, le absoarbe, le asimilează pînă la identificare cu ele, fie în forma unor structuri fixe, fie libere. Din ele se alcătuiește ființa poetică, aptă să imprime o amprentă vie creațiunilor. Ca părți din sinele său, pentru că este și poetul element al lumii pătrunsă de ele, sensibilitățile, neliniștile cîștigă în aceste poeme de înfiorată împăcare cu existența în numele purității, puritate a cărei mare virtute stă în acceptare: „Mi-am însușit tehnica lui Crusoe:/ am alungat poștașul,/ am încuiat ușa cu trei lacăte,/ …/ Acum stau liniștit și cuget/ pe insula mea pustie/ …/ Ca și Robinson/ am și eu câțiva prieteni/ care nu mă deranjează:/ Vineri, Sâmbătă, Duminică,/ Luni, Miercuri și Joi./ A mai fost unul, Marți,/ dar m-a trădat/ pentru trei ceasuri rele !/ Și ei sunt tot atât de tăcuți ca mine !/ Cu toți suferim de agorafobie/ și vrem să fim singuri./ De când m-a părăsit iubita sufăr/ și vreau să fiu singur./ …/ Al șaselea simț îmi spune că/ Ar mai exista o fărâmă de speranță/ Atunci, imaginația mea descoperă/ o corabie în zare !/ Arunc dopurile din urechi/ și parcă aud pași pe scări./ Parcă urcă cineva !/ Parcă bate cineva la ușă !/ Da ! Da ! Este ea !/ Sunt nebun de fericire !/ Et non sperabam te domum tam cito revenire !”.

George Roca vine cu o curățenie a discursului, a limbajului, pe care le aureolează cu parfumul albastru al făpturii sale. Poemele reprezintă pentru GR ceea ce pentru Horațiu însemna exegi monumentum aere perenius (revărsarea conștiinței asupra omului aflat în lupta inegală cu marele timp, dar și cu uitarea), motivul horațian, fugit irreparabile tempus, fiind și el, în fond, așezarea sa la adăpostul interpretării poetice a lumii: „Acolo, pe insula noastră jucăm șotron,/ chiar dacă nu ne mai țin balamalele,/ gângurim ca bebelușii,/ ne așezăm pe tronul regelui/ fără să ne fie frică de pedepse,/ sărutăm și ne iubim/ cu toate vedetele intangibile/ ale lumii moderne./ Acolo,/ pe insula noastră imaginară/ este veșnic primăvară./ Acolo,/ Suntem, și noi, veșnic tineri/ și sănătoși/ și veseli/ și buni !”).

Înregistrăm o stare de compresiune interioară, care îi educă poetului curajul detașării de realitate, trăirea în amintiri, în imaginar, dar și nevoia de confesiune. Gesturile interesează în mod special ecoul în rîndurile cititorilor, cărora le parvine vocea poetului ca suspin al unei diluții materiale, ca un vag ecou al unei dulci iluminări ce bănuiește prezența poetului dincolo de peretele de sticlă al versului. Este nevoia firească a unui spirit întors spre sine cu încredere, capabil să comunice cu mediul înconjurător, stăpîn pe întrebările tăcerii, dar și pe sunetul cuvintelor care urcă spre suprafața poemelor ca dintr-un adînc de mare, cu senzația de ușurare pe care ți-o dă certitudinea că nu te mai apasă niciun imperativ advers.

Așa poemele îndeplinesc discret și stăpânit ritualul trăirilor care le individualizează, care le dă puterea de a servi mereu din leacul melancoliei, dar și de a conserva cu grație capacitatea de a accepta trecerea ființei poetului spre porțile neantului („În timpul viitor,/ arată-mi Universul/ și-arată-mi calea bună/ ce duce-acolo-n cer./ Nu îți cer nemurirea,/ dar, nici n-aș vrea să pier…”). Transferul de vibrație către cititor este dat de versul sigur, atrăgător, de autenticitatea trăirilor care conturează un spirit romanțios. George Roca este un romantic avant la lettre. „Întunericul se contopea cu misterul /și cu umbrele proiectate/ pe ecranul imaculat./ Fata era tăcută/ băiatul neastâmpărat/ până când buzele lor/ s-au atins însetate/ precum omul rămas fără apă/ în deșertul Sahara./ Când s-a aprins lumina/ cei doi dispăruseră/ într-o altă lume”.

De peste tot, din zarea poemelor țîșnește o stare de romantism care ține parcă de niște vremi despre care numai istoriile literare ne mai amintesc: „ieri te-am zărit/ ascunsă într-un tablou/ veșmântul tău, de culoare lilas,/ părea costumul unui clown/ părul tău negru/ era acoperit de un basc/ fața ta pudrată în alb/ avea bujori în obraji/ ochii tăi ca două albăstrele/ erau foarte triști/ o lacrimă îți atârna nemișcată/ sub pleoapa dreaptă/ într-o mână țineai/ un trandafir violet/ mai jos am văzut/ un spațiu liber/ și o semnătură:/ Mira Fujika” .

George Roca crede într-o ordine superioară, într-un alt sistem, pentru a căror configurare, pentru a căror legități nicio imaginație, nicio filosofie nu sînt apte să le descifreze: „Într-o dimineață,/ Dumnezeu/ s-a sculat vesel și bine dispus !/ A închis vântul în cămară,/ a alungat norii,/ a scos din priză fulgerele,/ a oprit cutremurele și valurile/ și a stins focul sub cazanele vulcanilor !/ (În ziua aceea nu se făceau războinici,/ nici teroriști, nici mercenari…)/ Dumnezeu avea nevoie de/ liniște și pace !/ Venise vremea să împartă/ meseriile la români !/ Pe Brâncuși l-a făcut pietrar,/.../ pe Vlaicu, zburător,/ pe Grigorescu, zugrav,/ pe Enescu, muzicant,/ .../ Spre seară,/ la lumina luceferilor,/ pentru a-și desăvârși lucrarea,/ a creat poetul, pe Eminescu !”. Iată, cum pe temeiul legăturii creator – lucruri bine întocmite, cît și pe raportul în care se află Dumnezeu față de cosmos, imaginația poetului dezvoltă argumentări discursive dintr-un unghi nou, susținut de capacitatea sa de a percepe cu toate simțurile frumosul și plinul existenței.

Nicolae Dragoș la 70 de ani

Triste, șoaptele ne-ntregi
Sunt în seama nimănui.

Ne-au căzut pe față frunze,
Moarte frunze de gutui
Buzele-s brumate-n geruri.
Ce să-ți spun ? Ce să-mi mai spui ?

Zâmbetele de-altă dată
Putrezesc, încremenite
În tăcere de statui.

Nu mai am nimic să-ți spun,
Nu mai ai nimic să-mi spui.

Unde-i timpul ?
Uite-l ! Nu-i …

Înzăpezire

Să cadă iar zăpada în sufletele noastre
Împodobind lumina cu sunetele moi
Și-ntorși în necuprinsuri
Ca-n niște strane vaste
Să cearnă anii vremuri
Eterne peste noi.

Legenda

Mai întâi au vânat arborele.
L-au smuls de sub stelele
La care se ruga, prin anotimpuri.

I-au tăiat drumul spre sevele rădăcinilor
Și l-au făcut cruce –
O simplificare a omului,

Împietrit de îndurerata nemișcare
După ce, întinzând brațele,
A aflat, vai !, că nu pot deveni aripe…

Apoi, au pironit omul pe cruce,
Împodobindu-i senina frunte
Cu o cunună de spini.
Și spre a-și împovăra, întru posteritate,
Crima, i-au dat să bea de sete oțet.

N-au înțeles nimic din sângele
Învăluind în țipăt cuiele sacrilegiului,
Nici din ochii, asfințind treptat și iertători.

Cu trufie au declarat zei
Sulițele înmuiate în otrava urii.

Inconștient, trudeau ucigașii mitului
La învierea lui.

Doamne ! Cum ai știut naște
Nemoartea prin moarte !

Dincolo de iarnă

Iar își dezbracă pomii vremelnice odăjdii
Spre a rămâne-n iarnă în fața lumii goi !
Mai e un pas să facem spre a-i privi în față
Când brațele a rugă vor îndrepta spre noi.

În catedrala sumbră, cu stinse policandre,
În care singur gerul pare a fi stăpân,
Doar noi putea-vom frunza s-o înviem în simțuri
Acolo, unde vremuri ne-nvinse mai rămân.

Atunci, din nalt va-ncepe prin zboruri de alb,
Să văruiască pomii o mână nevăzută.
Cu palma tremurândă,ținută-n palma ta,
Vom trece printr-o poartă de vis, necunoscută.

Înfășurați în voalul de iarnă al livezii
Ne-om adânci , pe viață , în liniștea zăpezii.

Fapt divers

Îngerul s-a rătăcit în oraș…
Printre mașini nevrozate –
Diafana lui timiditate.

Paradox în imperiul unor brute.

Este privit cu neliniște
Intrusul:
„De ce vrea să pară un om ?

Nu-i decât un străin pentru toți
Și-i atât de stângaci !”

Desigur, o mașină grăbită
Îi va citi, într-o zi,
Pe asfalt
Trupul.

Nu i se va afla numele.

Sfidare

Nu-i datorăm vieții decât odată moartea.
Neîntrebată vine, la ceas neprevăzut,
Să-și ia din câte sunt , neiertătoare, partea
Purtând-o-ntr-un tărâm necunoscut.

Oricât am fi în cuget de puri și de viteji,
Ne-nvăluie o ceață la gândul de-a fi robi
Celei ce, de-o potrivă, pentru oșteni și cneji
Își picură senină ai nopții negri stropi.

Nu-i lașitate teama de-a ști că nu mai ești
Când giulgiul cel de taină te mângâie pe față
Și lacrimile-ascunse sunt toate omenești.
Prin ele despărțirea mai simplu se învață.

Și totuși, ne rămâne de-a ști ca până-atunci
Să-i dăm vieții dreptul de-a fi ne-nduplecată
De-a nu-și supune timpul prin silnice porunci
Trăindu-și clipa numai de soare luminată.

Iubirea să-și urmeze simțirile-i secrete,
În cugete să-și afle lăcaș viteazul gând,
Viața celor foști pe-a ta să o repete
Cum se rotesc planete prin Univers, urcând.

De va veni să cheme-n tărâm necunoscut,
Să-și ia din câte sunt, Neiertătoarea, partea,
La ceasul sorocit, la ceas neprevăzut,
Nu-i datorăm vieții decât odată moartea.

Biografie

Vin uitările... Se-mpuținează copacii,
Cuvintele se-mpuținează...
Se poate trăi în mai puține,
Se poate trăi cu mai puține cuvinte
(probabil, cuvintele esențiale).

Memoria rărește după legi secrete
Metaforele ce au incendiat gândul.

Cărțile ruginesc puțin câte puțin
Și-alunecă, nici nu știi când, în uitare.

Memoria păstrează încă
Doar cele trăite cu trupul,
Cu sângele, cu dragostea, cu ura...

Asfințesc metaforele... Adevărul
Rămâne... Adevărul că toate cele
Trăite și neuitate
Altfel erau să fie-nțelese
(și chiar trăite).
Fără lumina cuvintelor
Care, acum, se-mpuținează...

Se poate trăi și cu mai puține cuvinte...
Probabil, cuvintele esențiale.

Și totuși... Fără memoria lumii,
Păstrată-n metafore,
Până și „a fi sau a nu fi”
Ar avea alt înțeles...

Un înțeles oarecare.

Am căutat primăvara

Am căutat Primăvara în copaci...
Nu era. Încă nu era.
Am căutat Primăvara în izvoare...
Nu era. Încă nu era.
Am căutat pe cer Primăvara...
Nici cerul nu dădea încă semne.

Am căutat în mine Primăvara...

- „O, trecătorule ! – mi-a strigat cineva -
De mult timp a trecut !
Numai cu amintirile mai afli
Drumul spre ea”.

Au început copacii
Să-și poarte sevele-n trup,
Izvoarele s-au luminat
Cu ape noi
Și cerul a dat semne
Că ar putea Primăvara veni.

La timpul când arborii
Explodau calm în petale,
Eram de mult plecat
Pe altă cale,
Dus cu izvoarele, dintâi,
La vale.

Omul

Veșnică-i numai natura,
Omul – clipa unui vis.

Fără zborul lui, prin vreme,
Toate ale lumii-ar fi
Un miracol interzis.

N-ar fi cerul, nici câmpia
Și-ar fi tristă veșnicia.

Din când în când

Din când în când, poeții, în ceasuri de tristețe
când stelele nu urcă în versurile lor
ori când s-a amurgit izvorul de tandrețe
când amăgiri i-apasă pe suflete și-i dor

din când în când, poeții, în clipele de teamă
c-au adunat zadarnic în ritmuri arbori, ape
își amintesc că au, departe-n sat, o mamă
și-o caută duios cu lacrima din pleoape

din când în când, poștașul în câte-o poartă bate
să ducă o scrisoare ori un mandat poștal
dar sunt prea multe mame, în mult prea multe sate
ascunse într-o vale, după un piept de deal

își trec acolo viața în limpede-mpăcare
și urcă-n amintiri tăcute, după cină
s-audă, numai ele, de dincolo de zare
cum vine-un fel de suflet, o umbră de lumină

și lin se duce-n vreme o mamă, pe tăcute
trăind ca pe-o minune viața alor ei
ce vin, din când în când, în grabă s-o sărute
să-i lase-o haină veche, o sticlă de ulei

din când în când poeții, în clipele de teamă
c-au adunat zadarnic în ritmuri arbori, ape
își amintesc că au, departe-n sat, o mamă
și-o caută duios cu lacrima din pleoape.

Bat clopotele-n disperare

la plecarea lui Marin Preda

În clipa de cutremurare
rîzi Gropare, plângi Gropare

Se-ntunecă soare pe soare
plângi Gropare, rîzi Gropare

Bat clopotele-n disperare
rîzi Gropare, plângi Gropare

Zac filele din calendare
plângi Gropare, râzi Gropare

Trece coasa de-a călare
rîzi Gropare, plângi Gropare

Cade zăbranic pe zare
plângi Gropare, rîzi Gropare.

Final

Tot ce-am trăit
S-a risipit cu-ncetul …

A mai rămas din toate
Doar Poetul !

Un mare poet văzut de doi mari prozatori

Viața lumii

Există corăbii de ceață pe care nici un val nu le scufundă și nu le poate opri din mersul lor triumfal între ieri, azi și mâine, există păsări argintii care survolează, plutind spre trecut, nesfârșite oceane vegetale, păduri sălbatice și câmpii cu iarbă până la burta cailor, există, deci, în zestrea secretă a visării destule dimensiuni magice în stare să te apropie sau să te îndepărteze de inocența absolută a regatului copilăriei, ce deveine cu fiecare nouă secundă o împărăție mitică fără de maluri, plină de culori și de miroase paradisiace, misterioase.
Poetul și publicistul Nicolae Dragoș, aflat, precum mai toți cetățenii ultimei jumătăți a secolului XX, între meandrele istoriei și viața personală de fiecare zi, își caută cu fervoare drumul spre el însuși, spre înlănțuirile și ascunzișurile vremurilor, ce nu mai pot fi ignorate, crezând în cuvinte, în durerea și bucuria cuprinse în cuvintele cotidiene, unele umile, în care adevărul palpită mai luminos și mai tragic decât în conceptele pompoase, vechi și noi, aflate sub dominația timpului. Sigur, după învălmășite și belicoase anotimpuri cu ploi, mulți eroi și multe divizii de ciuperci și hribi, se arată, de la îngerii cei mari ai Valahiei, cu mari relații oculte printre pământeni, până la interlopii cu sacâz în gât și icoane la pălărie, ce practică o democrație comercială coniferă, petrolieră și ciobănească de tot dracul!..
După socializarea eșecurilor și privatizările profitului, tot Miron Costin deschide cortina și ne spune ce-i cu „Viața lumii”: *„Vremea începe țările, vremea le sfârșește/ Vreme petrece toate; nici o împărăție/ Să stea în veci nu o lasă, nici o avuție/ A trăi mult nu poate.”*
Ajuns la vârsta toamnei, când se numără bobocii, domnul Nicolae Dragoș știe că vin ploile, zăpezile cu dureri în ciolane, dar nu uită că există un spațiu magic, acolo unde Mehedinții și Gorjul se închină împreună, acolo unde cerul are aceleași stele, acolo unde este locul de unde pleacă și vin păsările călătoare, ducând timpul cu ele, aducând timpul cu ele, aducând prunci și ducând sufletele bătrânilor spre țările calde – și mai știe Nicolae Dragoș că doar creionul e *capabil* să dea seamă de viața lumii!... Așa că, domnule Nicolae Dragoș, ascute-ți creioanele!... Ei, la multe creioane, da, da! Dar da, dă-i bătaie, Nicolae!

D. R. POPESCU

Colind

Nicolae Dragoș e, pentru mine, mai mult decât un Poet de zile mari, de Duminecă, un mare poet al limbii române pe care o stăpânește superlativ, jucându-se arghezian cu nobilele ei cuvinte alese, el este mai mult decât marele gazetar de verticalitate și atitudine asumată riscant, mai mult decât toate la un loc, și în tot timpul și de fiecare dată în toate un mare Prieten, Prietenul care îmi aduce cel mai fidel aminte de colindele Crăciunului și de Crăciun, sărbătoarea care mă scoboară în copilărie, când eram, amândoi, atât de curați și de luminați și umblam cu Steaua pe ulițe întroienite prin nopțile satelor noastre sărace, cu atâta Speranță!

Acum suntem amândoi bătrâni, însă când îl văd, de fiecare dată, m-aș duce cu el la colindat sub ocrotirea stelei noastre făcute, la mine, la Slătioara, dintr-o sită veche și cu aripile razelor învelite în hârtia de ziar a unui calendar țărănesc de părete, unde a stat și busuiocul rămas de la Bobotează.

Așa îl văd eu, azi, pe marele meu Prieten Nicolae Dragoș, Poetul, Gazetarul, Omul! La Mulți Ani!

Dinu SĂRARU

ÎN GURA LEULUI

Președintele Băsescu a plecat la Damasc. Oare și-o fi luat măsuri de precauție ca, nu cumva, pe aeroport, Tăriceanu să coboare asupra lui întrebându-l: „Traiane, Traiane, de ce mă prigonești ? !”...Că, solzi pe ochi au de când au început guvernarea !...

Și Președintele Poloniei s-a certat cu premierul iar, ne mai plecând împreună la Bruxelles, a plătit cu 40.000 de dolari un avion care l-a transportat separat. Omologii lor din România au abuzat la fel de buget angajând avioane separate, dar fără să spună cum le-au plătit. Conform părerii lui Băsescu, pentru Tăriceanu putea plăti Rusia, ale cărei interese zice că le servește Guvernul. Pentru Băsescu, sigur au rămas fonduri de la căpșunarii care i-au dat și bani de deplasare, i-au suportat și pledoaria pentru partidul său.

Tot în Spania, eficace demascarea de către Președinte a lui Petre Roman care, ca un impostor, se duce pe bani de împuternicit al Guvernului să-și facă reclamă electorală. În schimb, imaginile cu Traian Băsescu înconjurat de stegulețele partidului favorit, constituie o vină a ziariștilor care, vezi Doamne, ei politizează lucrurile.

Față de criza mondială, concluziile cele mai științifice liniștesc România și produc acte de mândrie la politicienii ei care clamează: „Criza nu va lovi economia românească !”... Păi, bine-nțeles, de vreme ce ei au pus-o la pământ de multă vreme !

O comisie de cinci parlamentari a stabilit că Ceaușescu nu a avut conturi în străinătate. Cred că onorata Comisie a lucrat conform principiului: „E mai ușor să constați cine nu a luat decât să-i descoperi pe cei care au luat”. Aici raportul tace. Nu ni se spune nici cine s-a înfruptat, nici măcar cine a luat, după 1989, comisioane de la firmele angajate să caute aceste fonduri inexistente.

Controlul salariilor exorbitante la regii și agenții guvernamentale dă o mare lovitură celor care le-au încasat vreme de patru ani: Li le reduce în ultima lună a guvernării după care, ei tot pleacă din aceste funcții.

Cât despre apartenența la Consiliile de administrație, problema e veche cât hău ! Încă de pe vremea AGA, toți demnitărașii luau câte zece îndemnizații până se spărgea buboiul și erau reduși la una ca acuma. Apoi iar se-nșurubau ca viermele în măr și iar veneau legi purificatoare reiterând vechea rimă dintre „guvernare” și „buzunare”.

Se pare că soția cu care s-a cununat fostul Ministru Adomniței nu e din învățământ, de vreme ce l-a crezut când a spus „DA”. Dacă al e spus „da” și în Parlament la mărirea salariilor iar, apoi, în Guvern, a recunoscut că nu e în stare să le mărească, fiind și acuzat de populism, înseamnă că, ceea ce a spus la cununie, s-ar putea să nege în patul nupțial. Iar, dacă premierul îl va admonesta din nou: „De ce ai spus da, dacă nu ești în stare ? !”... el iarăși se va bâlbâi: „Dii-in poo-pulism, doo-mnule prim-ministru”.

Ura ! A început campania electorală sub semnul marii sincerități: Doi candidați parlamentari la Alba și-au lansat campania plimbându-i pe alegători cu un balon. Le-au arătat, adică, de la început, că-i vor lua în balon cu toate nevoile lor

***

Plecând din mijlocul nostru, ambasadorul Taubmann s-a simțit obligat să ne dea câteva sfaturi paternaliste, printre care și acela că e mai bine să ne lăsăm storși de „Bechtel” decât de alții care nu au legătură cu Wall-streetul. Noi, din patriotism, îi răspundem că e mai bine să fim escrocați de propriii noștri corupți (pe care, la o adică, îi putem și băga la zdup), decât să ne ducă „Bechtel” pe drumul pierzaniei cu doar patru kilometri pe an.

Foto Al. Dumitriu

Așa că, parcă tot e mai bine să se laude Tăriceanu, mult peste acoperire, cu „progresele imbatabile ale economiei”, decât să fim trași de urechi ca pe vremea consilierilor sovietici, în numele unei firme străine care ne-a luat banii înainte. Tăriceanu face din progresul nostru economic o minune a naturii pe care azi o vedem și nu e, în vreme ce bătrânelul Taubmann ne laudă șoseaua americană a Transilvaniei pe care nici nu o vedem, nici nu e.

Sfaturi dă și Președintele Băsescu, spunând sindicaliștilor că „momentul nu este bun” pentru acțiuni de protest, dar ne precizând pentru cine nu este bun. Pentru profesori, pentru bugetarii care tot nu au ce pierde ?... Sau pentru Cotrocenii de unde ar trebui să vină echilibrul și detensionarea stării sociale, dacă vrea să fie girantul unor alegeri de interes național ?

Dar, uite că nu vrea !... Se vede că-și dorește ceartă și cu viitorul guvern, de vreme ce îi face de pe acum cadou greva generală, rugându-i pe sindicaliști să o amâne. Că doar n-o fi atât de naiv să promită în numele unui guvern despre care nimeni nu știe cum va arăta ! Nimeni. Nici măcar Domnia Sa; decât numai dacă vinde blana lui Blaga din pădure !

Sau a lui Videanu. Sau a lui Flutur, că ăsta chiar are legătură... fiindcă, jefuind niște parchete de pădure, a ajuns la Parchetul General... La ei s-o fi gândit când a spus că speră să fie mai norocos decât cu Tăriceanu ?... Ce pripeală, dom-le ! Nu s-a-ntrebat o clipă dacă nu cumva ne dă ideea pentru la anul, să vrem și noi să fim mai norocoși decât cu el !

Fiindcă lacrima nu va mai ține, chiar dacă face exerciții în continuare. Ultima dată, a vărsat una când a vorbit despre „Vă ordon treceți Prutul !”... În loc de „Dragă Stolo de ce mă lași ? !”, aici ar fi trebuit să spună: „Dragă Voro, de ce nu mă lași ? !”... Sau: „Dragă Smirni”. Fiindcă, dacă tot schimbăm rima, se poate ajunge la „Dragă Puti”... Că, după ce a fost dat în judecată de Comitetul Helsinki APADOR-CH, i-a reușit sămânța de scandal și pe plan extern, concomitent rușii amânându-i vizita în scop de gaze (la unul ca Domnia Sa se poate înțelege că-i vorba de gaze lacrimogene), iar un ziar din Israel făcându-l de-a dreptul de antisemit.

Mai prost stau, însă, funcționarii publici care au anunțat greva nelimitată de pe 13 noiembrie, iar profesorii de pe 18, când s-au trezit cu foarte înțeleptul răspuns: „Eu am promulgat legea, n-am garantat-o”. Or, profesori fiind, ei știu că „răspuns” are legătură și cu „răspundere”, iar funcționari publici fiind, pot calcula că pretențiile lor ar putea fi rezolvate cu ceea ce se cheltuiește inutil în campania electorală.

Și, apropo de asta: după restricționarea cadourilor electorale doar la pixuri, tricouri și pungile aferente, aceste pungi vor fi eficiente numai dacă se vor oferi pixuri cu mușter și găini cu tricou.

Mai există și tradiția cumetriilor noastre politice, mascându-se cu nunți băutura oferită electoratului. Dar a venit și restricționarea lor, interzicându-se corturile pe care nuntașii le-ntindeau pe stradă. In numele supusilor săi, regele Cioabă protestează: 1) Cum să n-o facă în stradă, dacă colegul lui, celălalt rege, a luat toate castelele ? !... și: 2) Dacă au interzis corturile, de ce lasă să se desfășoare-n voie șatra politică ? !

FORME ȘI EXPRESII SEMNATE: PANAITE CHIFU

Din forme elementare atingând puritatea simplităților elementare, din linii și volume urmând logica elegantelor abstracțiuni prin care ni se descoperă materia dincolo de aparențele vulgare, dar și din expresii atât de personale prin care spiritul uman își generalizează în figură concretă manifestarea trăirilor existențiale, Panaite Chifu crează o lume mirifică, atât de grăitoare încât, cu toate abstracțiunile cultivate de manierele plasticii moderne, el le depășește pe acestea vorbind ritos, în limbajul major al unei arte temeinice. Și, cu cât pare mai încifrat, cu atât își comunică mai direct și mai limpede meditațiile monumentale, fără nevoia de intermediari docți, direct către public, ne având nevoie de nici o cheie spre a-și face înțeleasă elevația estetică. Iar asta, tocmai pentru că, pornind de la un crez estetic sigur, nu face greșeala elitistă de a se încifra în tehnici savante lipsite de expresie, ci doar își mânuiește savant mijloacele descifrându-și foarte clar trăirea pe care o adresează unui public larg, trecător prin largi spații, așa cum sunt ele destinate artei de urbanistica modernă în demersul de a reobișnui ființa umană cu frumosul.

Ca un ucenic vrăjitor, el te șochează punându-ți dinainte o surprinzătoare îmbinare de forme ce par abstracte doar la prima vedere, iar pe măsură ce îți devin obișnuite privirii, încep să respire un duh familiar descoperindu-ți, fără nici o absconsă neîndemânare tehnicistă, niște simboluri pe care parcă le cunoști dintotdeauna și care-ți fac parte din peisajul cunoscut al naturii înconjurătoare. O natură înconjurătoare pentru eul tău , ca și pentru toți cei care trec sau se opresc să mediteze împreună cu artistul marcat de ingeniozitatea unor originale aspirații.

Ei bine, tocmai aici e problema. Pentru că, dacă așa ajunge a gândi oricine trece prin atelierul său din București, oricine trăiește clipe sau ceasuri în acest atelier, sau oricine se întâlnește cu vreo lucrare de a lui pe meridianele lumii – din China în Mexic, din Albania în Spania și Portugalia, din Polonia în Turcia și Cipru, de la Haga la Seul, din Anglia și Suedia în Japonia unde, printre cele 600 de sculpturi făcute de artiști ai lumii întregi, a lui a trecut din ce în ce mai în față, din ce în ce mai sus, până când a obținut marele premiu – dacă, spuneam, oricine-i gustă roadele imaginației constată ingeniozitatea, trecătorul prin București sau prin oricare dintre orașele țării (înafară de Piteștiul care i-a găsit loc în periferia Miovenilor și de încă un loc pe care-l voi spune mai târziu), nu au această șansă. Pentru că, prin grija superbelor noastre autorități și a neinspiraților decidenți artistici, românul Panaite Chifu nu este cunoscut la el în țară.

Îl cunoc câțiva: cei care știu drumul spre atelierul din Intrarea Mieilor (pe franțuzește asta ar rima brâncușian: *Impasse des Agneaux*) pe care i l-a lăsat un alt artist plecat de la noi spre a se putea realiza cu adevărat: Nicăpetre. Îl admiră alți câțiva, care i-au dat premiul prestigioasei reviste „*Lamura*” ce apare la Craiova, și îl invidiază unii care nu cred că, în străinătate, el poate câștiga concurs după concurs fără să aibă *„pile politice”* asemănătoare cu cele prin care, din când în când, se mai plantează câte o oroare în locurile centrale ale Bucureștiului: Fie lăsându-se să se scurgă complet prin găuri de schweitzer memoria lui Iuliu Maniu, fie trăgând în țeapa unei total nemonumentale scobitori evocarea eroilor revoluției, fie chiar demolând o operă de seamă pentru care un artist decedat precum Naum Corcescu nu mai are cum protesta.

„Ce pile o fi având el, domnule?!” – se-ntreabă găștile de măruntă mafie artistică, fără a-și pune problema că, din când în când, mai sunt și zodii bune pentru artistul cinstit, fiindcă e imposibil, absolut imposibil să ai asemenea proptele și în America Centrală și în Coreea de Sud, și în Scandinavia și în Peninsula Iberică, și în Insulele Nipone și în Alpii elvețieni și în Albania sau Cipru!

Deci, problema se pune invers: Pe meridianele și paralelele atât de depărtate unele de altele, unde ajunge a fi recunoscut și apreciat prin fericirea că mai există în lumea cea civilizată o morală a evaluării artistice, sculptorul nostru nu că nu are pile, nu; acolo, el doar că nu are parte de blocajele exercitate de cei obișnuiți a folosi pârghia politicianistă a unor asemenea pile… Că, asta-i soarta la noi: Să trăim căutând pile într-o direcție și să ne descurcăm dând șpagă în alta!

Așa că, acest artist senin, meditativ și bun stăpânitor al mijloacelor sale de exprimare, dăruit cu harul de a-și comunica într-o expresivitate brâncușiană mesajul către semeni – ca dovadă că o face foarte bine cel puțin în una dintre cele două emisfere pe care le are pământul – în ce privește țara lui este opacizat complet. El poate face asta doar la Pitești, deci pentru câțiva orășeni, și la Siliștea-Gumești, deci pentru Moromeții în mijlocul cărora s-a născut. Pentru că Panaite Chifu a venit pe lume exct acolo, printre Moromeți, după ce marele său antecesor Marin Preda îi definise ca atare. Că, doar de asta, fiind un moromete cu accentul bine pus, a și fost botezat *Panaite*, accentuat cu dalta și nu lăsat la blândul *Panait*.

Acolo, la Siliștea-Gumești și-a dat măsura de portretist surprinzând cea mai nehătră expresie pe chipul lui Marin Preda; o expresie de lirism autentic, așa cum i-o cunoșteam doar în clipele de intimitate în care Marele Moromete își permitea să fie sentimental. Iar Panaite Chifu a realizat asta în monumentul pe care i l-a ridicat lui Preda din glodurile cernoziomului de Vlașca și Teleorman înspre iluminările cu care-i hărăzește pe unii Dumnezeul artiștilor.

Dovedindu-se astfel a fi atât un devotat al formelor pure cât și un bun cunoscător al expresiilor esențiale prin care chipul uman devine oglinda marilor trăiri interioare ale persoanei, meditând asupra trinității din sufletul nostru care îngemănează în concomitența prezentului trecutul cu viitorul, dar și a dualității existenței fizice pe care o exprimă sculptura în perechi de ochi, perechi de mâini, perechi de obraji, perechi de buze, până ce se ajunge la perechile de perechi, cele regeneratoare de speță umană tocmai prin împerechere de sentimente. De aici artistul revine la elementele singulare ale formelor pure, unice și perene prin prezent, trecut și viitor ale oului și semințelor din energia creației, ale curbelor din energia aspirației, ale picăturii din energia gravitației, ale sferei din energia concentrației și a tuturor nucleelor agregându-se în energiile ce geometrizează lumea. Lumea ale cărei spații, Panaite Chifu se simte chemat să o exprime, cu toate că echilibrul îi esprijinit în țara lui doar pe un sat și un oraș. Dar sprijinindu-se în lumea mai largă pe nenumărate alte puncte dintre meridianele mapamondului, el continuă să trăiască și să lucreze în București, oraș care n-a simțit încă vibrația unei lucrări a lui în vreuna dintre piețele sau intersecțiile sale. Sunt lucrări care cuprind în ansamblul materiei cizelate elegante spații de geometrică puritate, animate însă de filigranul intens figurativ al expresiei trupurilor umane cu care artistul populează ariile celeste ale abstractului turnând din bronz sau incizând în marmură ființe umane cu cea mai anatomică expresivitate a aspirațiilor sau destinelor lor.

E o construcție din forme pure, întruchipând particula cosmică a existenței materiei, ca și din chipuri umane întruchipând expresiile spiritului. Construcție făcută fără ostentație savantă, ci migălind asupra netezimilor ce se deschid spre încântare. Se deschid într-o dulce edulcorare căutând frumosul de pe chipul abstract al cosmosului, ca și de pe concretețea personalistă a chipului uman. În felul acesta, Panaite Chifu își construiește mirajele din piatră, lemn, metal iar, când nu-și mai găsește locul printre volumele tuturor acestora, ca un adevărat artist polivalent recurge și la cele două dimensiuni ale culorilor pe pânză sau lemn.

Toate acestea, acolo, în atelierul lăsat lui de Nicăpetre, ca o rădăcină pentru copacul talentului românesc trainic și verde care, cu voia sau fără voia cuiva, se-ntinde, se tot întinde în lume.

Corneliu LEU

LIMBA ROMÂNĂ ȘI ISTORIA EI
FUNDAMENTATĂ ÎN OPERA LUI AL. ROSETTI

provinciilor dunărene sunt următoarele: romanizarea a fost asigurată în secolul I d.e.n.,prin consolidarea stăpânirii romane pe Dunăre, astfel după cum coloniile grecești de pe litoralul Mării Negre, pe la 500 î.e.n., transformase Dunărea, de la gurile ei și până la confluența cu Siretul, într-un fluviu grecesc, pentru asigurarea comerțului în interior.

In anul 15 d.e.n.(sub Tiberiu), reședința prefectului roman al litoralului Mării Negre este în Dobrogea (el depindea de guvernatorul Moesiei superioare stabilit pe Dunăre, în vechea Serbie) iar flota romană circula pe Dunăre, astfel încât, începând cu anul 46 d.e.n., se înființează vama litoralului dunărean, cu posturi vamale și invevitabilii mici comercianți, veniți pe urmele armatei. Cetățile romane, clădite pentru a străjui fluviul, cu garnizoanele lor și teritoriul învecinat închiriat cetățenilor romani, cu legionarii liberați instalați acolo, sunt tot atâtea centre de romanizare a teritoriului dunărean. De asemenea, stațiunile flotei romane pe dunăre. Dar stăpânirea Romană nu s-ar fi putut menține pe Dunăre, dacă romanii nu ar fi stăpânit Dobrogea, prin caracterul ei geografic (ea face parte din sistemul septentrional), a fost cheia stepei românești: cine stăpânește Dobrogea poate controla Dunărea și hinterlandul ei. Claudiu cucerește teritoriul de la dreapta Dunării, iar Moesia inferioară, teritoriul cuprin între Balcani și Dunăre, până la vărsarea în mare, devine provincie romană în 86 d.e.n.(sub Domițian). Dobrogea a fost repede romanizată, mulțumită populației romanizate stabilite în punctele vamale, cetăților, stațiunilor flotei și administrației romane; după 150 d.e.n., viața romană este generalizată în Dobrogea.

- LATINA ORIENTALĂ
- COLONIZAREA DACIEI
- ORIENTAREA SPRE APUS A COMERȚULUI DACIEI
- GRUPUL LINGVISTIC APENINO-BALCANIC
- CREȘTINISMUL ÎN DACIA.
- IMPERIUL DE ORIENT
- IZOLAREA DACIEI
- ROMÂNA, LIMBĂ „BALCANICĂ”
- LATINITATEA LIMBII ROMÂNE

Înconjurată de provincii romanizate, cu Dunărea fluviu roman, Dacia nu mai putea opune o stavilă romanizării, cu atât mai mult cu cât imperiul, pentru stabilitatea graniței sale de nord, trebuia să pacifice această regiune și să-și asigure stăpânirea ei.

Din punct de vedere economic, Dacia prezenta un mare interes pentru minele sale de aur și de sare, care au fost exploatate în timpul lui Traian; sub Septimiu Sever exploatarea agricolă, creșterea vitelor și industria lemnului trecând pe prim plan. Civilizatia romană se răspândise la nordul Dunării prin comercianți, încă dinainte de cucerirea lui Traian de la 50 până la 150 d.e.n. , vedem pe acești pionieri ai civilizației pătrunzând în interiorul teritoriului nord-dunărean...

Colonizarea Daciei. După cucerire, Dacia a fost colonizată cu coloniști aduși din provinciile romane occidentale, dar o mare parte au venit din Asia Mică. Toți acești coloniști de origini diferite vorbeau limba latină și o întrebuințau ca limbă în raporturile zilnice.

Cunoașterea limbii latine era necesară nu numai în raporturile cu administratia romană, dar și ca mijloc de comunicare între oameni veniți din regiuni atât de diferite ale imperiului roman. Întrebuințarea limbii latine apare din nevoia de a avea un instrument de comunicare între oameni ce vorbeau limbi diferite. Alipită imperiului roman în 106, Dacia este în întregime romanizată în 150 d.e.n. (în 212 d.e.n., prin „Constitutio Antoniniana”, decretată de împăratul Caracalla, locuitorii Daciei devin cvetățeni romani în masă). Aceasta nu înseamnă, însă, că limbile locale dipăruseră în favoarea limbii cuceritorilor, ci numai că populația cucerită învățase limba latină și o întrebuința în raporturile cu administrația și cu coloniștii veniți din alte părți, limba locală rîmânând să fie folosită și mai departe în interiorul familiei, ca un grai specializat.

Orientarea politică și economică a Daciei. Orientarea politică și economică a Daciei spre vest a făcut ca noua provincie să rămână în contact cu provinciile occidentale primind inovațiile lexicale pornite din centru: cea mai importantă arteră comercială era Dunărea; la Viminacium (astăzi Kostolac) era punctul de întretăiere a drumului comercial ce unea apusul cu răsăritul și cu Dacia. O altă cale comercială unește Italia (Via Appia) prin Brindissi și Durazzo cu Via Egnatia, marea arteră comercială care ducea la Salonic, aproximativ pe traseul ce-l urmează astăzi calea ferată.

Orientarea spre apus a comerțului Daciei, faptul că, din punct de vedere vamal, Dacia fusese încadrată în circumscripția Illiricului, în sfârșit, așezarea în Dacia a unui număr de coloniști veniți din Dalmația, ne fac să înțelegem asemănările dintre română și dialectele italiene centrale și meridionale, asemănări care nu se pot explica prin dezvoltarea în aceeași direcție, dar independentă, care se observă uneori la dialectele ce derivă dintr-o limbă primitivă comună.

Grupul lingvistic apenino-balcanic. Româna face parte din grupul lingvistic apenino-balcanic dimptreună cu dalmata, albaneza și dialectele italiene centrale și meridionale (abruzzez și pugliez) Printre trăsăturile comune ale acestui grup lingvistic, care nu sunt simple paralelisme, sunt de amintit: păstrarea lui *u* latin în română, în dialectele italiene de sud și în sardă: rom. *Furcă,* sard. *Furca,* pe când în celelalte limbi romanice *u* a trecut la *o*; conservarea surdității conclusivelor *p,t,k*, și a semiconclusivei *s*: rom. *Căpăstru, roată, păcurar,* sp. *Cabestro, ruede,* port. *Pegureiro,* it. *Capestro, rota, pecoraio,* rom. *casă,* it *casa,* fr. *Chez;* tratamentul la fel al grupul *kl':* rom. *cheie,* ar. *cla'ie,* it. *Chiave,* prov.cat. *clau, rom. ochi,* ar, *oc'lu,* it. *Occhio,* fr. *Oeil,* sp. *Ojo;* pluralul în *i* la numele de declinarea a III-a: rom. *munți,* it. *Monti,* răspândirea numelor în *ora:* it. *Capure,* rom. *capuri, focuri(pl);* frecvența numelor formate cu ex:it. *Scurta,* rom. *scurta.* It. *Scapeta,* rom. *scăpăta;* nume formate cu extra: it. *Strabellor,* rom. *străvechi,* it. *Sterluce, ro. Străluci;* frecvența sufixului *arius:* it. *Caddararu,* rom. *căldărar,* it. *Palumbaru,* rom. *porumbar*, întrebuințarea prefixului *in: sicil. Itiniriri, rom. întineri;* sufixul *ia; it. Surdia,* rom.*surzie,* it. *Firraria,* rom. *fierărie;* în sfârșit, există în dialectele italiene meridionale, în dalmată și în română o serie de expresii asemănătoare, precum și cuvinte ce nu mai apar în celelate limbi romanice.

Creștinismul în Dacia. Creștinismul pătrunde în Dacia sub forma latină; generalizarea cultului creștin în provinciile dunărene nu se produce decât în secolul al IV-lea d.e.n. ; înainte de secolul al IV-lea creștinismul se infiltrase în Dacia prin coloniștii orientali. Obiectele de cult creștin din sec IV-VI aflate în Dacia au aparținut populației romanizate rămase în Dacia după evacuarea ei.

„Părăsirea” Daciei. Imperiul de Orient. După părăsirea „oficială” a Daciei de către Aurelian (275 d.e.n.) efectuată începând cu a. 271, în legătură cu campania lui Aurelian în Orient, și crearea provinciilor sud-dunărene Dacia ripensis (între Dunăre și Balcani) și Dacia mediterranaea (si Serdica-Sofia drept capitală), viața romană a continuat în provincia romanizată, și în special în Banat, iar populația rămasă a dus pe aceste locuri un trai mult mai modest despre care însă putem să ne facem o idee aproximativă prin rezultatul săpăturilor arheologice: de la Dridu (Urziceni) și la Bucov (Ploiești) e semnalată o populație protoromână în sec IX-X (Nestor, Don. archeol.,407-410). Dacia sud-dunăreană sau aureliană, dimpreună cu teritoriile romanizate de la nord au rămas în legătură cu provinciile occidentale ale imperiului roman până la sfârșitul secolului al IV-lea d.e.n. , când printr-o nouă împărțire administrativă, Dacia aureliană a fost separată de provinciile occidentale. În 379, sub Grațian, diocezele Daciei și Macedoniei, dimpreună cu Dalmația de sud (Praevalitana), sunt cedate Imperiului de Orient iar Illiria occidentală rămâne grupată cu Italia. Panoniile sunt grupate și ele cu Dacia sud-dunăreană, în 424-427 și formează mai târziu, sub Justinian(527-565) arhiepiscopia Justinianei Prime, dimpreună cu Dardania, Moesia prima, Praevalitana și Macedonia, provincii ce aparțineau Imperiului de orient începând cu secolul al V-lea d.e.n.

Granița dintre cele două imperii, pornită din munții golfului Cattaro, se îndrepta apoi spre Belgrad, trecând la vestul acestei localități; cu începere de la împăratul Heraclius (610-641), greaca înlocuiește latina, ca limbă oficială în imperiul de răsărit.

Izolarea Daciei. De fapt, încă din secolul al III-ea d.e.n. Roma nu mai avea forța de a impune provinciilor îndepărtate și din ce în ce mai autonome, ca Dacia, inovațiile sale lexicale. O serie de cuvinte cunoscute din limbile romanice occidentale nu mai pătrund în Dacia: *aviaticus, carruca, (ex)tutare, sugia,* etc.

Gustav grober a susținut (1884) că diferențele dintre limbile romanice s-ar explica prin date succesive de romanizare a provinciilor: anumite inovații fonetice se petrecuseră la o dată anterioară romanizării cutărei provincii, iar unele cuvinte ce lipsesc din cutare limbă romanică nu erau încă pan-romane, în momentul cuceririi provinciei.

Criteriul acesta cronologic de explicație ar putea fi valabil, dacă provinciile romanizate ar fi rămas izolate și nu ar fi primit inovații de la centru; dar lucrurile s-au petrecut altfel: știm că inovațiile lexicale pornite din centru au pătruns, până la o anumită dată, în provinciile cele mai îndepărtate ale imperiului roman. De aceea diferența dintre limbile romanice, adică diferențierea felurită după provincii a latinei vorbite nu se poate explica decât ținând seama de populațiile autohtone, diferite în fiecare provincie, cărora limba latină le-ar fi fost impusă o dată cu romanizarea și care au transformat, fiecare într-un mod diferit, limba cuceritorilor romani.

Conservatismul de care dă dovadă limba română în domeniul lexicului, ca și sarda, se explică prin izolarea acestor două limbi.

Dar contactul cu lumea romanică apuseană s-a menținut, prin legături cărturărești sau religioase, până în secolul al VII-lea. Până la această dată, limba latină continuă să fie limbă oficială, în Dacia și în Moesia...

Româna, limbă „balcanică”. Limbile balcanice și anume: româna, bulgara, albaneza și neogreaca – într-o măsură mai mică și sârbo-croata, turca otomană rămânând izolată - , fără a fi înrudite între ele, constituie, prin convieţuirea seculară a popoarelor care le vorbesc, o „uniune lingvistică” (Sprachbund). Ele au în comun o serie de trăsături provocate de un același substrat sau datorite influenței unei limbi asupra alteia, trăsături care conferă acestor limbi un aspect particular.

Încă din 1820 B. Kopitar a atras atenția lumii savante asupra asemănărilor dintre limbile balcanice; de atunci, s-a putut constitui o „lingvistică balcanică”, consacrată elementelor pe care aceste limbi le au în comun...

Latinitatea limbii române. Analiza genealogică a limbii române dovedește latinitatea ei; structura limbii române este, în esența ei, latină. Oricât de mult s-a îndepărtat limba română de tipul latin și oricât de mult s-ar mai îndepărta de dânsul în cursul evoluției sale ulterioare, nimic nu se va schimba prin aceasta în raporturile de filiație dintre latină și limba română, aceasta fiind pur și simplu transformarea, potrivit împrejurărilor, a celei dintâi (cf. A.Meillet, Linguistique historique et linguistique generale, I, Paris, 1921, p. 80). Dacă, deci, latinitatea limbii române este un lucru incontestabil și astăzi incontestat, nu este mai puțin adevărat că limba română conține elemente care ne îndreptățesc să o considerăm, pe alt plan, drept o limbă balcanică...